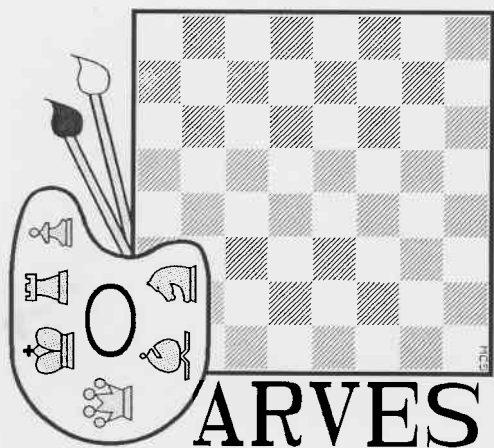

EBUR

Orgaan van de

ALEXANDER RUEB VERENIGING

voor Schaakeindspelstudie

Kwartaalschrift, 12e jaargang, nummer 3, september 2000

Redactioneel

Door Harold van der Heijden

Kijkt u s.v.p. meteen even naar de aankondigingen van enkele ARVES-activiteiten op pagina 24 en 25!

Met genoeg kom ik nog even terug op ons oploskampioenschap van vorig jaar (zie *EBUR* no. 4, december 1999, pagina's 6 en 13 e.v.). Enige tijd later bereikte mij een verzoek vanuit Slowakije, alwaar men het open oploskampioenschap organiseerde. De organisatoren (probleemexperts) hadden niet veel kaas gegeten van eindspelstudies, en vroegen om advies. Onmiddellijk dacht ik aan wat ik een paar jaar geleden hoorde over een oploskampioenschap in Duitsland, alwaar men de beroemde ♖g5-studie van Mitrofanov aan de oplosers voorschotelde. Die Slowaken zijn dus nog niet zo gek! Ik stuurde hen een aantal studies, waaronder de studie van Ornstein (zie de vorige *EBUR*, pagina 28) en de studie van Steniczka uit ons oploskampioenschap. De studie van Ornstein bleek het moeilijkst. De topoplosser Piotr Murdzia, die alle oploskampioenschappen in Europa schijnt af te struinen, won uiteindelijk. Maar hij zag niet de fraaie tegenzet 2...♙f6 in de studie van Steniczka!

In deze *EBUR* kon ik eindelijk ruimte vinden om het artikel van grootmeester Yuri Averbakh over de geschiedenis van de

schaakcompositie te plaatsen. Het bevat enkele interessante theorieën over het ontstaan van bepaalde onderdelen van het compositieschaak. Averbakh behandelde tijdens zijn lezing in Antwerpen vorig jaar enkele onderdelen uit dit stuk, maar hier hebben we dus het volledige artikel.

Op het moment van schrijven wordt het jaarlijkse PCCC-congres gehouden in Pula. Met genoeg kan ik mededelen dat ARVES haar redactielid Harm Benak heeft afgevaardigd, dankzij welwillende medewerking van onze penningmeester (grapje: hij gaat op eigen kosten!). Met spanning zien we uit naar zijn verslag voor *EBUR*.

Zoals u weet vindt het PCCC-congres in 2001 weer in ons land plaats: in Wageningen. Uit betrouwbare bron heb ik vernomen dat een belangrijke reden voor toekenning was dat we volgend jaar de 100ste geboortedag van Max Euwe herdenken. Ik reken dan ook op uw deelname aan het Euwe-100 MT eindspelstudietoernooi! Voor de zekerheid plaats ik in deze *EBUR* nogmaals de toernooiaankondiging. We kunnen het natuurlijk niet maken om met maar een enkele Nederlandse/Vlaamse studie in de award te verschijnen. Dus met zeer gezwinde spoed aan het werk om in opperste concentratie uw beste werk

tot nu toe te maken! Prijsrechter Jan Timman is geen voorstander van dopingcontroles in het schaken, en zolang we uit Pula niets onrustbarends horen, hoeft u niet bang te zijn dat de toernooidirecteur plotseling bij u op de stoep staat om een bloedmonster af te nemen (althoewel, ik werk wel in een laboratorium!). Een ander Nederlands toernooi dat inmiddels al qua jurering is afgerond, is het Olthof-40 JT. De award wordt eind november gepubliceerd. In dit eerste studie-invitatietoernooi (meer details volgen later) schitteren enkele bijzonder fraaie studies. Tijdens de jaarlijkse oploswedstrijd zullen enkele studies uit dit toernooi aan u worden voorgelegd.

Mijn oproep enige tijd geleden aan onze Vlaamse leden om bijdrages voor *EBUR* hebben tot het gewenste resultaat geleid, zoals ook uit dit nummer weer blijkt. Maar nu blijkt de Nederlandse stroom van artikelen wat opgedroogd. Ik heb geen enkel artikel meer in voorraad, dus ik roep u met klem op mij van kopij te voorzien. Vanzelfsprekend ben ik graag bereid om hoe dan ook (bijv. met mijn studiedatabase) ondersteuning te verlenen.

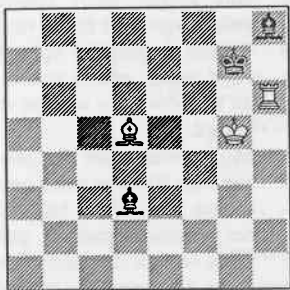
De deadline is

1 december 2000

A theoretical endgame

door Ignace Vandecasteele

Meer dan dertig jaar geleden, reeds in 1969, ontdekte de vermaarde westvlaamse schaakcomponist Roger Missiaen dat een eindspel van **Toren en Loper tegen twee Lopers** niet noodzakelijkerwijze tot remise leidt. In het boek *Flemish Miniatures* (pag. 12) wordt nog eens duidelijk aangetoond hoe Wit vanuit de stand ♖a4, ♞h2, ♙a2; ♜g7, ♙e4, ♙h8, via de eerste en tweede fase, volgende stelling bereikt:

Deze stand (fase drie uit het boek) beantwoordt precies aan de voorwaarden om tot winst te komen:

- De zwarte Koning en een zwarte Loper zitten in de tang en kunnen geen van beide spelen.
- De witte Koning staat in oppositie tegenover de zwarte Koning aan de Torenzijde (hier dus op g5 en niet op e7).
- De witte Loper staat op een centraal veld (hier d5).

(Deze stand kan ik spiegelbeeld en in de vier hoeken voorkomen. De winstvoering is voor deze acht mogelijkheden uiteraard identiek).

De nieuwe vondst van Missiaen is een verkorte winstvoering: Wit moet er eerst voor zorgen om de mobiele zwarte loper te verdrijven uit de 'schuilvelden' d1, d3 en e2, om dan vanuit het **Sleutelveld e3!!** tot actie over te gaan door schaak te geven op de 7e rij, gevolgd door aftrekschaak.

(Het sleutelveld voor de Toren bevindt zich diagonaal tegenover de eigen Koning, gescheiden door een veld, hier dus e3).

Zwart zal zich dus best verdedigen door naar die 'sleutelvelden' te vluchten, zoniet is de winstvoering gemakkelijker. Ik geef hier drie voorbeelden indien hij dit niet doet:

1. ♞h3 ♙b5 2. ♞b3 ♙a4 3. ♞b7+ ♜f8 4. ♞f7+ ♜e8 5. ♞a7 ♙d1 6. ♞a8+ ♜d7 7. ♞xh8.
1. ♞h3 ♙f1 2. ♞f3 ♙g2 3. ♞f7+ ♜g8 4. ♙b4 ♙e4 5. ♞f4+ ♜g7 6. ♞xe4.
1. ♞h3 ♙c2 2. ♞c3 ♙a4 3. ♞c7+ ♜f8 4. ♞f7+ ♜e8 5. ♞a7 ♙c2 6. ♞a8+ ♜d7 7. ♞xh8.

Men zie nu, vertrekkend van het diagram, b.v. 1. ♞h3 ♙c2 2. ♞c3 ♙d1 3. ♞c1 ♙e2 4. ♞e1 ♙d3 5. ♞e3!! en het is zover. De zwarte Loper is nu verdreven uit de drie schuilvelden en de Toren staat op het sleutelveld. De verdere winstvoering is dan relatief eenvoudig (alhoewel): 5... ♙c2(b1,b5) 6. ♞e7+ ♜f8 7. ♞f7+ ♜e8 8. ♞c(b)7 en één der Lopers valt, of 5... ♙g6 6. ♞a3 ♜h7 7. ♞a7+ ♙g7 8. ♙g8+ ♜xg8 9. ♜xg6, etc..., of hier 6... ♙e8 7. ♞a8 ♜f8 8. ♙c6 en

wint (na 8... ♙b5 9. ♞a7+ ♜f8 10. ♞f7+ ♜e8 10. ♞b7 etc...), of 5... ♙h7 6. ♞a3 ♙c2 7. ♞a7+ ♜f8 8. ♞f7+ ♜e8 9. ♙c7 etc... Een betere verdediging van Zwart is 5... ♙a6! Maar dan volgt: 6. ♞f3! (met het dreigende aftrekschaak na 7. ♞f7+) 6... ♜h7! 7. ♞f7+ ♙g7 8. ♙e4+ ♜g8 9. ♜g6! ♙f8 (Na 9... ♙d4 volgt 10. ♙d7 ♙b6 11. ♙d6 etc...) 10. ♙d5!! ♙d3+ 11. ♜f6! ♙h6 12. ♞a7+ ♜h8 13. ♞a8+ ♜h7 14. ♙g8+ ♜h8 15. ♙g8+! ♜h8 16. ♙c4+ ♜h7 17. ♙xd3 mat.

Dit origineel manoeuvre, ontdekt door de begaafde bordspeler en eindspelcomponist Roger Missiaen, is een nieuwe en leerzame bijdrage tot de eindspeltheorie. Het is daarom niet altijd de optimale of snelste weg tot winst, maar wel een hulpmiddel om, om de meest praktische manier, ook andere gelijkaardige stellingen, dan het hier gegeven voorbeeld uit *Flemish Miniatures*, gemakkelijk op te lossen. Het is dus een 'passe-partout-sleutel' die ook op alle andere sloten (= stellingen) past. Een belangwekkende en vermeldenswaardige vondst!

* Ook Walter Veitch hield zich onledig met dit probleem, waardoor vele gekende studies sneuvelen. Dit alles is o.a. te lezen in *Flemish Miniatures*, dat nog steeds verkrijgbaar is aan 740 Bfr (+ verzendkosten) by Roger Missiaen, Violettenstraat 2 te B-8530 Harelbeke, België of bij ARVES.

ALWEER DIE DAMES !

door Julien Vandiest

Ik begrijp hoe langer hoe meer dat aardig wat prijsrechters het land hebben aan damesstudies. Vooral wanneer het gaat om 'aristocratische' dames (lees: zonder voetvolk), die een hakkenrijden of de diensten inhuren van een 'zot'. De bewegingsmogelijkheden van die schepsels zijn dan zó groot en hun reistochten zó wijdvertakt, dat ze serieuze verificatie van het gebodene lelijk in de weg kunnen staan. En heeft de prijsrechter een majordual of een 'cook' overzien, dan staat *hij* daar achteraf met rode konen. Op het stuk van onberispelijke verwezenlijkingen is hier de 'afval' dan ook aanzienlijk - maar zonder dat die vaststelling de terechtgewezen componist ten schande moet maken. Het door hem gebezigde materiaal inviteert a.h.w. tot uitglijden. En men zou erg naïef zijn, meende men dat we heden ten dage nu al zowat álles hebben te zien gekregen inzake de lagen en listen, geproduceerd door de houten ladies. Op de meest inventieve manier blijven ze de componist een voetje lichten.

Dit is weer eens ten overvloedige bleken in het juni-nummer van *EBUR*, waar mijn vriend Vande-astele opnieuw enkele verdachte maljutka's onder de loep neemt.

Om te beginnen is daar mijn studie ♠f5, ♠f3, ♠h4; ♠h8, ♠c7. Die is inderdaad nevenoplos-

baar. Na 1.♠f6+ ♠g8 2.♠b3+ ♠f8 3.♠g6! ♠a7 4.♠b4+ ♠e8 5.♠b5+ ♠f8 6.♠b3! ♠g1+ 7.♠g5 ♠a7 8.♠f3+ ♠e8 9.♠c6+ ♠f8 10.♠c8+, is de klus geklaard - maar Ignace stipt terecht aan dat ook 8.♠b4+, 8.♠h6+, en daarnaast 4.♠d4!, winnende zetten zijn.

Nu had Ignace in oktober 1999 bij hem thuis gedemonstreerd dat het ganse geval vrij gemakkelijk kan gecorrigeerd worden. Terwijl Hans Bouwmeester en ikzelf erg geïnteresseerd toekeken, deed hij de winstvoering vertrekken vanuit de stelling ♠g6, ♠b1, ♠f8; ♠g8, ♠a7, a5. In dit geval krijgen we: 1.♠e7! ♠a6+ 2.♠f6 ♠a7 3.♠b3+ ♠f8, en nu wint enkel 4.♠d4! ♠a6+ 5.♠b6! ♠e7 6.♠f7+ ♠d6 7.♠c7+ ♠d5 8.♠c5+ ♠e4 9.♠f5 mat. Maar reeds toen had ik het onbehaaglijke gevoel dat ik, apart van mijn blootgelegde duals, nog iets ánders had overzien. Terug bij mij thuis, bleek dat 'iets' na enkele dagen niet een of andere incorrectheid te zijn, maar het idee zélf van de studie. In hetzelfde *EBUR*-nummer kon Harold van der Heijden inderdaad vermelden dat mijn gewraakte maljutka al op 16 juli 1991 verschenen was in *The Problemist*, en dat in mei 1992 daarvan een nevenoplossing werd gerapporteerd, in hetzelfde tijdschrift, door IGM John Nunn, namelijk het hierboven al vermelde 4.♠b4+! Ten

huize van Ignace was ik dus die studie van me geheel vergeten! Klinkt wellicht onwaarschijnlijk, maar het feit kan niet in twijfel worden getrokken. Immers, had ik me mijn maljutka wél herinnert, ik zou er direct mee hebben uitgepakt!

Nóg wat later herinnerde ik me plots dat ik lang geleden al zelf had geëxperimenteerd met twee stellingen waarin een loperoffer zoals ♠e7!! was voorgekomen. Dit was wel in een ganz andere setting, die me trouwens niet had bevredigd, dus: afstappen dan maar (het lijkt me daarenboven waarschijnlijk dat er ook oudere studies moeten bestaan, waar dat loperoffer in voorkomt. Een kolfje naar de hand van Harold!). Hoe dan ook, aan dit alles behoefde ik niet verder aandacht te schenken bij het mediteren over het optimale veld voor de zwarte pion - die nu eenmaal onontbeerlijk is. Zoals bekend, voeren Ignace en ik een vrij regelmatige briefwisseling, maar het is nu ook weer niet zo dat we bij de minste ingevingen naar de postzegels grijpen. Toen ik dan tot de ontdekking kwam dat de pion in kwestie het best op a3 staat i.p.v. a5, en verificatie van het oplossingsverloop op geen enkele kink in de kabel wees (méénde ik althans), zond ik dat miniatuurtje (♠g6, ♠b1, ♠f8; ♠g8, ♠a7, a3) meteen naar Buenos Aires. (Aan Ignaces a5 had ik minder boodschap, omdat dan de

mogelijkheid van twee oplossingen - steeds dat 4. ♖b4 - niet langer kan oprijzen). Het Argentijnse tijdschrift *Finales ... y Temas* publiceerde dan mijn maljutka op het titelblad van zijn nr. 14 (maart 2000). In feite waren dus Ignaces studie en de mijne zo goed als gelijktijdig voor het voetlicht gebracht, zodat de vraag naar prioriteit van publicatie me erg academisch lijkt. Wél wil ik hierbij aanstippen dat, om nog een andere reden, de zwarte pion best op a3 staat. Na 1. ♙e7!! ♖a6+ 2. ♙f6 ♖a7 3. ♖b3+ ♙f8, mag de witte dame niet gaan speculeren op zugzwang door zich in te laten met de poging 4. ♖b4+? (Alweer!) 4... ♙e8 5. ♖b5+ ♙f8 6. ♖b3?!, want zwart speelt eenvoudigweg 6... a2!, en nu voert 7. ♙d4?! niet langer tot winst na 7... ♖c7! 8. ♙c5+ ♙e8 9. ♖e6+ ♙d8 10. ♙b6 a1 ♖ 11. ♖g8+ ♙d7 12. ♖f7+ ♙c6 13. ♖xc7 ♙b5, en er is niets meer.

Om nu terug te keren naar Ignaces *Manke maljutka's* (3): in zijn nieuw artikel buigt de auteur zich ook over een studie van W. Prigoenof (Ceskoslovensky Sah, 1992), waarin hij een paar onzuiverheden ontdekt. Die laatsten eliminerend, komt hij tot een correctie die na wits 11 de zet uitloopt op de volgende stelling: ♙d2, ♖f5, ♙f4, ♙g2, ♖g3. De nieuwe winstvoering gaat dan verder met een zet die beter is dan die van Prigoenof, namelijk 11... ♙f1! Daarop volgt nu 12. ♙e2+ ♖f2 13. ♖h3+ ♖g2 14. ♖h5!, waarna zwart kan opgeven. Men zie inderdaad: 14... ♖h2! (nog even een valletje) 15. ♖f3+ ♖f2 16. ♖h1+, of 14... ♖f2

15. ♖h3+, of nog 14... ♖c4 15. ♙g3+, of ook nog 14... ♖c6(b7,a8) 15. ♖f5+ ♙g2 16. ♖g4+, en zwart loopt mat, of eindelijk 14... ♙f2 15. ♖h4+, weer gevolgd door mat.

Daar kan ik het moeilijk mee oneens zijn, aangezien de stelling na 14. ♖h5! precies dezelfde is als deze in een studie van me die ik in december 1998 had ingezonden naar een toernooi! (Die studie kan ik hier bezwaarlijk uit de doeken doen aangezien ze in dat toernooi nog staan te ijsberen in de wachtkamer. Ze komt hierop neer dat de tempozet in een taskopstelling tienmaal wordt herhaald ingevolge toevoeging van dienstwillige pionnen).

Als ik dit voorval vermeld, dan is dat omdat Ignace die slotmanoeuvre ook te pas brengt bij de laatste maljutka die hij in zijn artikel onderzoekt: die van IGM John Nunn (*The Problemist*, 1991). Hierin wordt volgende stelling bereikt na wits laatste zet: ♙e8; ♖g4; ♙e7; ♙h7, ♖f6. Zwart speelt nu 8... ♖a6(b6), en wit zet voort met 9. ♖h5+. Maar Ignace merkt terecht op dat ook de zetten 9. ♖h3+ en 9. ♖h4+ kunnen gespeeld worden, en voegt daaraan toe: 'wat ik persoonlijk niet zo fraai vind in een studie, al leiden ze wel tot hetzelfde doel'. Ikzelf sta meer vergoelijkend tegenover zulke minorduals, maar als ze kunnen vermeden worden, dient men dat natuurlijk te doen. En dat is wat Ignace bewerkstelligt door zwart de betere zet 8... ♖g7! Te doen spelen, wat nu leidt tot 9. ♖e4+ ♙h8 10. ♖h4+ ♖h7

11. ♖f4 ♖g7 12. ♙d7! en na 12... ♖f7! Belanden we dan in de correctie van Prigoenofs studie. 'Iets korter weliswaar', besluit Ignace, 'maar er is geen speld tussen te krijgen'.

Geen speld? Een knaap van een breekijszer! Onbewust wordt hier van de klaver naar de biezen gelopen: waren er tevoren minorduals, dan duikt thans een nevenoplossing op om u tegen te zeggen. In plaats van 12. ♙d7! (Natuurlijk een vondst op zich), speel ik 12. ♖h1+! ♖h7 - en plots hoor ik in gedachten Ignaces frank met donderend geraas vallen. Voor een 'aristocraat' staan houdt immers in dat men het bord naar believen kan doen zwenken - met het gevolg dat nu de zet 13. ♖a8! tot een spiegelbeeld voert van de Mann-Baqué, zoals voorgesteld op p.17 van hetzelfde *EBUR*-nummer, waar ik in mijn poging tot verruiming van die laatste studie die stelling bereikt met wits 16de zet. (Amusant genoeg staat onder het diagram "Draw" i.p.v. "Win" - maar dat zal de lezer al wel hebben doorgehad!).

Men beseffe goed wat hier gebeurt. Zeker, in zijn tijd placht Mann voornamelijk in te zenden naar Nederlandse kranten, en daardoor raakten zijn studies maar weinig bekend in het buitenland. Eerst rond de jaren 1960, zou ik zeggen, is daar verbetering in gekomen, maar zelfs nadat de heren Van Reek en van Donk de hoofden zijn bij elkaar steken om daar hun boek *Carel Mann* uit te puren, scheert de bekendheid van Mann's oeuvre nog steeds geen hoge toppen. Immers, dat boek is Nederlands-

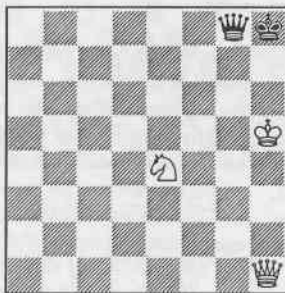
talig, en men ziet het dus niet zo direct in 'buitenlandse' handen. Uit consideratie kan men dan moeilijk aannemen dat zulk een erudiete en aandachtige studiekenners als Nunn die maljutka van Mann in 1991 niet zou hebben gekend, met of zonder de *Carel Mann* voor ogen. Maar ook hij heeft na zijn 9. ♖h5+ ♖h6 overzien dat, na het door hem gespeelde 10. ♖f5+ ♖h8, nu de zet 11. ♖e4! gereed ligt als 'Mannse' nevenoplossing, zoals blijkt uit 11... ♖h7 (11... ♖g7 verliest sneller) 12. ♖e5+ ♖g7 13. ♖h5+ ♖h7 14. ♖d5! ♖g7 (14... ♖g7? 15. ♖e5+ ♖h6 16. ♖f4+ ♖g7 17. ♖f8 mate, of 16... ♖h5 17. ♖h2+) 15. ♖a8!, en we zijn waar we zijn moeten!

Ongelooflijk, maar waar: vóór Nunn heeft niemand, maar dan ook n-i-e-m-a-n-d gezien dat die schone Mann uit ... 1922 nevenoplosbaar is door de terugkeer ♖e8-♖d7. Maar zal nu ook Ignace niet van oordeel zijn dat het doodjammer is het prachtige vervolg van die Mann-Baqué te zien wegvallen?

Wil men aan de situatie verhelpen, dan staat men voor volgend alternatief: ofwel door een andere beginstand (en dan met afschaffing van de Mannse en dus ook de Vandiestse inleiding) die maljutka in stand houden op een manier die de Nunnse zet ♖e8-d7 uitbant; ofwel op die zet aansturen op een manier die de

Mann uitbant. In dit laatste geval dan wel ingevolge een andere opstelling dan de door Ignace 'gecorrigeerde' Nunn. Persoonlijk zie ik die laatste mogelijkheid écht niet zitten, wil men het bij een maljutka houden: steeds komt dan de Mann roet in 't eten gooien. (Maar ik kan me natuurlijk vergissen). Wat me echter wél doenbaar lijkt, is de Mann te behouden en de Nunn wandelen te zenden. Daartoe zit er niets anders op dan de witte dame meteen op haar 'batterijveld' te installeren - in casu a8. Om tot een elegantere beginstand te komen, laat ik dan het bord andermaal zwenken en kies ik (wellicht momenteel?) voor volgende 'eerste plaatsing', die in feite een correctie 'tegen heug en meug' is, maar vanaf zwarts eerste zet al overgaat in de nu beknotte Mann:

J. Vandiest origineel

Wit aan zet wint

1. ♖g5! (1. ♖f6? ♖g2! 2. ♖xg2 pat), en nu krijgen we dus, zoals in de oorspronkelijke Mann, de zet 1... ♖a2! als beste voortzetting. Het vervolg geeft nu 2. ♖g6+ ♖g8 3. ♖e4! ♖a6+ 4. ♖e6 ♖a2! 5. ♖g4! ♖f2 6. ♖f4!! (Dus niet, zoals Bacqué aantoonde, het voor de hand liggende 6. ♖g5? wegens 6... ♖h4! 7. ♖g2 ♖h1! 8. ♖g3 ♖h2!, enz., met 'eeuwige patvoering') 6... ♖b6+ 7. ♖h5+ ♖f7 8. ♖d7+ ♖g8 (De pointe: 8... ♖f6 9. ♖d5+) 9. ♖e6! ♖g1 (b.v.) 10. ♖e8+ ♖h7 11. ♖g5+, met mat in 2.

Moraal van gans die merkwaardige Mann-geschiedenis? Heren componisten, alle hens aan dek om dat statige Mannschip een gewijzigde koers te laten varen, die wellicht nóg mooiere vergezichten biedt - maar onderwijl de kanonnen binnen handbereik a.u.b. om die geduchte torpedoboot Ignace op veilige afstand te houden!

Want zoals in zovele reclamespots kan Mann-Baqué zeggen: 'Want ik ben het waard'.

First steps in development of chess composition

by Yuri Averbakh

Already in the IXth century, chess players of the East started to collect and study some interesting and instructive positions from actual play and later composing such positions themselves. These positions were called in Arabic: mansubat; in modern chess language: problems. They fall into two well defined groups: those containing few pieces where victory is achieved by securing the ending Bare King, and those containing both few pieces and many pieces where victory is achieved by a mate.

Further, the second group, in its turn, was divided in two following sub-groups: 1) those where mate was achieved by different sacrifices, and 2) those where, before an execution, a king was chased through the board into the mating net.

The composers of the latter problems tried to extend such mate-drive and in consequence so named 'dulabias' appeared, problems where a king was driven couple of times around the board.

Finally, drawn mansubats were composed, where a chased king, as on a merry-go-round, could be driven endlessly. It means that the theme of perpetual pursuit was born. Mating mansubats were developing so quickly that already in the XIIth century it was comparatively difficult to invent something

new, something really original. Looking for new ways some composers produced mansubat where a task to win was replaced by mate upon a specified square or by a specified piece. It signified an appearance named conditional problems and simultaneously it was a first step away from practical play. In general these were the main stages in developing of chess composition in the East.

And what happened in Western christendom? The majority of the historians agree that in the Xth century, but maybe already in the IXth century, people of western Europe have been acquainted with the game, with its Rules of play and with the mansubat.

Most probably, at first it happened in the Iberian peninsula, the big part of which was occupied by Muslims. But we do not know any chess manuscript which was written, for instance, in Cordoba or Granada. However, it does not mean, that they did not exist. All of them could have been destroyed during the time of the Reconquista, during a bitten struggle to expel Muslims from the peninsula.

The first European manuscripts with chess positions appeared in the second part of the XIIIth century, and at the same time in several countries: in Spain, England and Italy. It is necessary to

mention that the Arabic literature of science, mathematics, logic and philosophy reached Europe mainly through the same countries.

Murray speculated that the first European manuscripts of shatranj must have been small works and translations from Arabic into Latin, a language of the scholars. None of these earliest collections have survived. Very likely, they were destroyed because at that time the Western church has been fighting against the games of chance, including in their list the game of chess.

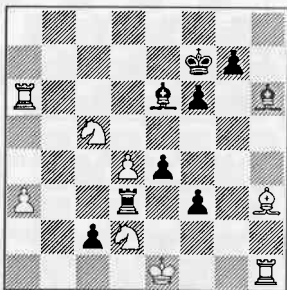
To understand why it happened, we must make a small step back in order to recollect a situation in Europe before the appearance of shatranj. It is well known, that in the Roman Empire, the games of chance attained a great popularity and that the Roman legionaries carried these games to the remote frontiers of the Empire. It is also well known, that the German tribes were addicted to gambling. In the IIIth century Christianity became the state religion of the Roman Empire. The official church immediately started to fight against the games of chance, because a play for a stake was a favorite occupation of Roman people during the pagan feasts Saturnalias.

When the game of chess entered Western Europe, people adopted it as a game for a stake. It is natural that the official church met the new game with

animosity, all the more that shatranj arrived from countries of another faith. Having become acquainted with the new game, European people discovered that to play for a stake, shatranj is too slow and not too convenient for settling money accounts with three ways to win, by means of mate, stalemate and Bare King. Because of it the rules of the game were changed, only one way to win, mate, remained.

We begin with our study of the first European manuscripts in Spain. By order of Alfonso Xth the wise, king of Castile and Leon (1252-1284) 'The book of the games' was executed and completed in 1283. The arrangement of the manuscript divides it into seven parts. The first one is devoted to chess. "Because a game of chess is the most noble one, which requires the highest mastership comparing with the other games", is said in the manuscript, "first of all we will speak about it." It contains 103 problems ("juegos de partidos"), the diagram of each problem following the solution and being treated as a miniature, the position being diagrammed on a board placed between two players. The whole collection is a compilation from various sources. For instance, 75 % of the problems are taken directly from well-known oriental collections and 9% have undoubtedly oriental roots. We can assume that these problems have been composed by Muslims of the Iberian peninsula. In all, 84% of the problems have oriental origin.

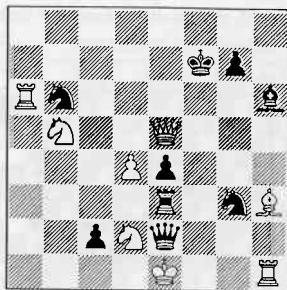
The main peculiarity of the manuscript is a principally new condition which could not have been found in any oriental collection. Instead to win, mate is to be given in an exact number of moves. Sometimes, it is accompanied by additional conditions, as mate with a particular piece, or upon a particular square. These conditions could be seen in the oriental collections of the XIIth century. A new condition, mate in an exact number of moves, is an European invention, and it signified a birth of problem composition. The mansubats were not only transformed into conditional problems. In about 10% of them a solution was shortened and simplified.

1) Black mates in 6

Solution: 1...♖e3+ 2.♔f2 ♖e2+ 3.♖g3 ♖g2+ 4.♖h4 ♖g4+ 5.♖h5 g6+ 6.♖xh6 ♖h4 mate.

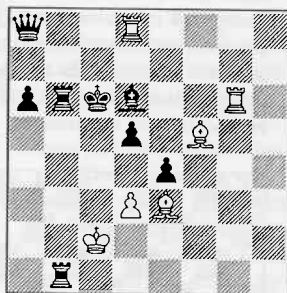
Let us compare this position with the next mansuba from the oriental collections.

2) Black plays and wins

Solution: 1...♖f3 2.♔f2 ♖e2+ 3.♖xg3 ♖g2+ 4.♖h4 ♖g4+ 5.♖h5 g6+ 6.♖xh6 ♖h4+ 7.♖g5 ♖h5+ 8.♖f4 ♖d5+ Black sacrificed two pieces to include this knight in the attack. Now the white king should go back. 9.♖g3 ♖g5+ 10.♔f2 ♖g2+ 11.♖e1 ♖e2+ 12.♔f1 ♖e3+ 13.♖g1 ♖g2 mate.

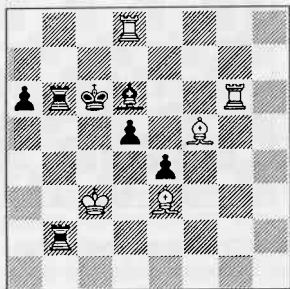
The main idea of this mansuba; chasing a king to and from, disappeared in the European problem.

3) White mates in 4, or less

The solution is very simple: 1.♖8xd6+ ♖b5 (or 1...♖b7 2.♖d7+, and mate next move) 2.♖xb6+ ♖a5 3.♖xa6+ ♖b5 4.♖gb6 mate.

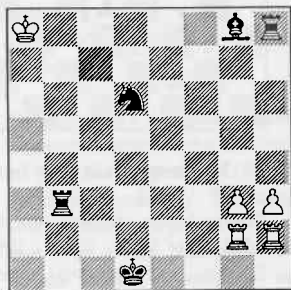
Let us compare this position with the another mansuba from the oriental collections

4) White plays and wins

After 1. ♖xd6+ Black of course doesn't play 1... ♖b5 that leads to the final of the previous position, but retreats his King 1... ♖b7 2. ♗g7+ ♖c8 (Neither 2... ♖a8 3. ♗g8+ ♖b8 4. ♗xa6+ winning the Rook, nor 3... ♖a7 4. ♗c5+ ♖b7 5. ♗d7+ ♖c6 6. ♗c8+ with the same result, saves) 3. ♗g8+ ♖b7 4. ♗d7+ ♖c6 5. ♗g6+ winning a rook.

Both examples show that in Europe the mansubat, works in chess art, were transformed into primitive exercises. In the Alfonso manuscript we can find a number of such exercises.

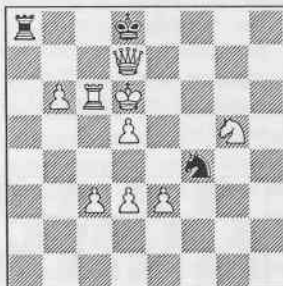
5) Black mates in 3 on a6

Solution: 1... ♗e6+ 2. ♖a7 ♖b7+ 3. ♖a6 ♖a8 mate.

The note about a6 is unnecessary, because it is the only square to mate White in three.

It is not possible to find such positions neither in the oriental, nor in the European collections. I suppose that all these elementary exercises are composed by the authors of the Alfonso manuscript.

Now let us see a few problems which also are works of the European composers.

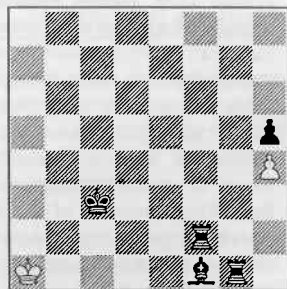

6) Mate in 4 with pawn, neither more, nor less

Such complicated conditions were invented in Europe too. Solution: 1. ♗e6+ ♗xe6 2. dxe6 and Black cannot prevent mate playing neither 2... ♗c8(a7) because of 3. ♗c7, nor 2... ♗a5 because of 3. ♗c5.

I suppose, that this curious condition, neither more, nor less ("no mas, no menos"), led to appearing of the original system of defense, to try being mated earlier. And this, in its turn, led to the birth of the self-mate problems. About these problems I will speak later.

The next European problem, in my opinion, is the first one that can be called a work of art.

7) Black mates on b1 in 5 moves exactly with the Bishop

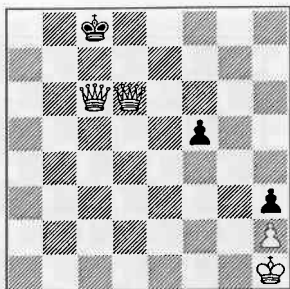
According to these conditions White can be mated here in two: 1... ♖b3 2. ♖b1 ♗d3 mate. To prolong the play three moves, Black uses a rook sacrifice.

1... ♗e(d)2 2. ♖b1 ♗e(d)1+ 3. ♖a2 ♗a1+! 4. ♖xa1 ♖b3 5. ♖b1 ♗d3 mate.

Note that the bishop occupies an impossible square. It could not happen in the mansubat. Their authors as a rule were strong players and they have never made such mistakes.

The European problems of the Alfonso manuscript clearly show that from the very beginning a problem composition has been far away from practical play.

The next problem is exemplary.

8) Mate in 7, the Queens are fided and Black King must move when he can

Solution: 1. ♖c7 f4 2. ♜d8 ♘b8 3. ♜b7 ♔a7 4. ♘c7 f3 5. ♜a6 ♔a8 6. ♜b8 f2 7. ♜b7 mate.

Similar problems got future development in the later European manuscripts. It implies that together with problem composition also fairy chess composition was born.

The next example is a problem that was also typical for European composers.

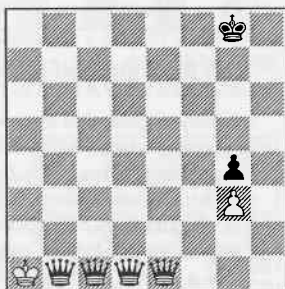

9) Mate in 3, neither more, nor less

At first sight the task does not look very difficult. White can mate in 2 and all what is necessary, is to prolong a play just one move more. Really it is a prob-

lem, because after 1. ♖c7+ Black answers not 1... ♘c8 2. ♘f5 and against mate threatened he does not have any defense, but 1... ♔a8! And 2. ♘f5 is refuted by 2... ♜xa6!, and pawn b6 is pinned. It means, that this problem is unsound, because it does not have any solution. Such "deceitful" problems got a special name: "wager problems", because they were used specially for gambling purposes.

As we can see later "wager problems" got broad circulation in Western Europe. An aspiration to accelerate the play led to the following innovation, a new-born queen obtained a right to leap back "into a third square" (in modern phraseology to leap into a square two squares distant).

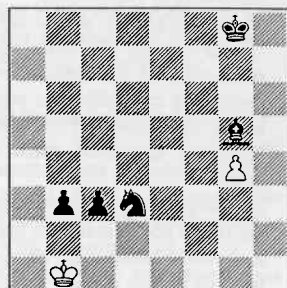

10) Black mates in 7, neither more, nor less

Here three queens are new-born and they start to leap like the frogs: 1... ♜b3 2. ♘b1 ♜ed2 3. ♔a1 ♜ca3 4. ♘b1 ♜dd3 5. ♔a1 ♜c3 6. ♘b1 ♜dc2 7. ♔a1 ♜ab2 mate.

A bare King in a corner against superior enemy forces, is a scheme getting typical for the

new-born European composition.

11) Black mates in 8 exactly

1... ♘c2+ 2. ♔a1 c1 ♜ 3. ♘b1 ♜a3 4. ♔a1 ♘c1 5. ♘b1 ♘a2 6. ♔a1 ♘e3 7. ♘b1 ♘c3+ 8. ♔a1 b2 mate. It is not difficult to find a second solution: 1... ♘f8 2. ♔a1 ♘e7 3. ♘b1 ♘d6 4. ♔a1 ♘c5 5. ♘b1 ♘b4 6. ♔a1 ♔a3 7. ♘b1 c2+ 8. ♔a1 b2 mate.

In a number of miniatures one can see, that in search of solution the players are using some books. They are either Muslims, or Jews. Most probably the authors of the manuscript wanted to show that the main source of it had been written in Arabic and in Jewish.

Now let's turn our attention to a small treatise, which was written in England. It contains 20 problems. Besides the chess part this work includes the Calendar of the religious feasts for the years 1273-80. Murray speculated, that a date of its writing cannot be later then 1273.

It seems, that this is the oldest existing European chess manuscript containing problems. The writer of it was a clergyman,

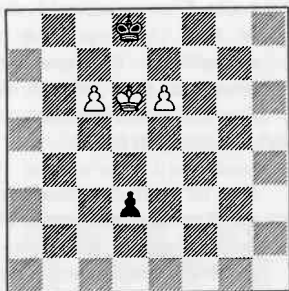
connected with the Dorsetshire monastery of Abbotsbury.

In the preface the author says: "Good Brother, you have often requested me to translate according to my ability the jeopardsies (problems, Y.A.) into Romance and send them to you".

In doing so, however, he begs his friend not to make the book too widely known, and charges him not to lend it even, without first obtaining the writer's permission. It is possible, that he wished to avoid the loss of a source of income, which he possessed in the knowledge of these positions.

From twenty problems, one third has undoubtedly oriental origin.

But first let us see the European problems. They have some original conditions, as for instance, the following one.

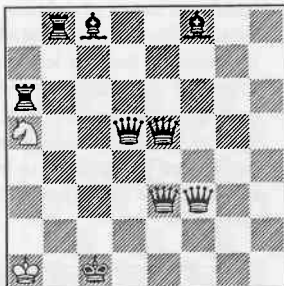
12) White gives mate on condition, that the pawn is moved only in a case, when king cannot

Solution: 1.e7+ ♖c8 (after 1...♗e8 White mates very easy: 2.♗e6 d2 3.c7 d1 ♗ 4.c8 ♗ and 5.♗d7 mate) 2.e8 ♗ ♗b8 3.♗c5 ♗c7 4.♗d7 ♗b8 5.♗b6 ♗a8

6.♗c8 ♗b8 7.♗b7 d2 8.c7 mate.

In this collection we can meet problems with a bare king. This is also an European novelty, because in Western Europe the win based on the bare king rule had already been abolished.

The next peculiarity is an appearance of the self-mate problems.

13) Black gives self-mate

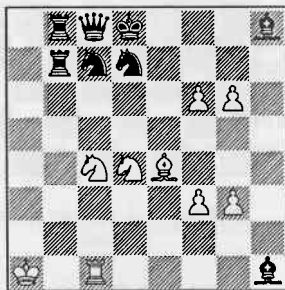
It is easy to guess that mate will be given by white's knight, but to prevent king moves Black must help with his own pieces. Solution: 1...♖b1 2.♗a2 ♗c4 3.♗a3 ♖b2 4.♗a4 ♗b1 Now, when White king has been put in the narrow space of two squares, Black begins to create the dungeon for his own king. 5.♗a3 ♗a1 6.♗a4 ♗d3 7.♗a3 ♗c2 8.♗a4 ♗b1 9.♗a3 ♗d2 10.♗a4 ♗c1 11.♗a3 ♗d4 12.♗a4 ♗e3 13.♗a3 ♗e4 14.♗a4 ♗f3 15.♗a3 ♗d6 16.♗a4 ♗e6 17.♗a3 The dungeon is ready. Now it is time to drive the white king to a proper square. 17...♖a2+ 18.♗b3 ♖b6+ 19.♗c3 ♗b2+ 20.♗d3 ♖b3+! 21.♖xb3 mate.

This is the oldest smothered mate in the history of chess!

I would like to repeat my hypothesis that such a condition as to mate a king in an exact number of moves, neither more, nor less, led to the appearance of a original system of defense, to try being mated earlier. And this, in its turn, led to the birth of the self-mate problems. The appearance of the self-mate problems signified another step away of practical play.

The following positions are interesting, because they show an approximate date of a new rule about a leap of the new-born queen.

15) Mate in 15 on c1

One can see similar mansubat (without the bishops on h1 and h8) in the oriental collections. Before being mated the black king is driven along the edge of the board directly into enemy's camp. Both bishops added by the European composer to escape mate in these corners, cannot get there in actual play.

The way to win is: 1.♖c6+ ♖e8 2.♘d6+ ♖f8 3.g7+ ♖g8 4.♘e7+ ♖h7 5.g8♖+ ♖h6 6.♘f7+ ♖h5 7.g4+ ♖h4 8.♘f5+ ♖h3 9.♘g5+ ♖h2 10.♞c2+ ♖g1 11.♘h3+ ♖f1 12.♘g3+ ♖e1 13.♞e2+ ♖d1 14.♘f2+ ♖c1 15.♞c2 mate.

Let us now compare the previous problem with the following one from the Alfonso manuscript.

16) Mate in 15 with bishop on f1

1.♘f6+ ♖d8 2.♘e6+ ♖c8 3.b7+ ♖b8 4.♘d7+ ♖a7 5.b8♖ ♖a6 6.♘c7+ ♖a5 7.♖b6+ (a leap of the new-born queen) 7...♖a4 8.♘c5+ ♖a3 9.♘b5+ ♖a2 10.♞e2+ ♖b1 11.♘a3+ ♖c1 12.♘b3+ ♖d1 13.♞d2+ ♖e1 14.♘c2+ ♖f1 15.♞e(a)3 mate.

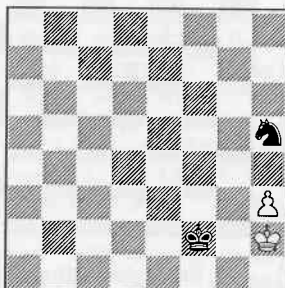
It means that the problem of the English manuscript is older than the Spanish.

In the British museum there is another manuscript, which is probably written in the last quarter of the XIIIth century. Let us look at some problems from this work.

17) Mate in 5

White is able to mate in 5 only thanks to a leap of a new-born queen: 1.e7 d5 2.h7+ ♖h8 3.e8♖ d4 4.♖g8! d3 5.g7 mate.

18) Mate in 5

This problem shows a new European rule that a stalemate leads only to draw. 1.♘f6 ♖h1 2.♘e4 ♖h2 (Black cannot play 2...h2 because of 3.♘g3 mate)

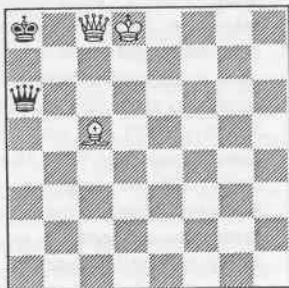
2.♘d2 ♖h1 4.♘f1! h2 5.♘g3 mate.

Black wanted to be stalemated, but White did not allow it. One can see studies with a similar finish in modern chess.

Some tendencies being only displayed in the first European manuscripts got bright development in the treatise compiled in Lombardy at the very end of the XIIIth century. Its writer hid himself under the name Bonus Socius ("Good Companion"). The term Socius was used by the professors and lecturers to describe their fellow-teachers, as opposed to the students of the universities. It is generally accepted that the anonymous writer was a member of one of the Lombard Universities. Later it was discovered that his name was Nicholes de St. Nicolai.

The manuscript contains 194 problems. The Muslim element in it is surprisingly small. I have only identified 21 mansubat (a bit more than 10%). In 72 problems (37%) the bishops occupy impossible squares. What is the case? I can give only my hypothesis why it is happened. Unlike the authors of the oriental collections who, as a rule, were strong players, the first European chess manuscripts were mostly written by the translators, scholars or monks. They did not have much experience in an actual game. I suppose that they were only beginners. Remaking the mansubat to the European conditions and the rules they met a lot of problems, which they could solve by putting bishops on impossible squares and adding other conditions. And of course they did not

take a notice of ethics. We could see a "deceitful" problem for the first time in the Alfonso manuscript. Here there are already 27 (14%) of such problems.

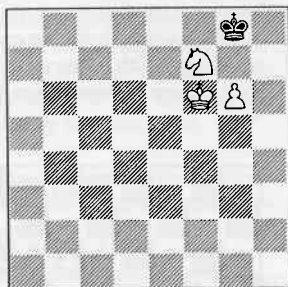
19) Mate in 10 with bishop.

This is the most original of them. Against Black's best defense mate can be given in 8 moves: 1. ♖b7+ ♜b8 2. ♗c6 ♜a8 3. ♗b5 ♜b8 4. ♙d2 ♜a8 5. ♜c8! ♜a7 6. ♜c7 ♜a8 7. ♗b7+ and 8. ♙c5 mate.

White can prolong the play two moves more by means of a maneuver of the King. 7. ♜c8! ♜a7 8. ♜c7 ♜a8 9. ♗b7+ and 10. ♙c5 mate. But who said, that Black should choose the best defense? He can play 'weaker' and to be mated one move earlier: 4... ♜a7! 5. ♜c7 ♜a8 6. ♗b7+ and 7. ♙c5 mate. In this case a maneuver of the king leads to mate either in 9, or in 11 moves, but in no way in 10. So an idea of Black's defense to be mated one move earlier does not allow White to fulfill the task. It means that the problem is unsound.

We could see several conditional problems with the fidedated pieces in the oriental manuscripts of the XIIIth century. Here

there are 26 (13%) of such positions.

20) Mate in 2 exactly. All the men are fidedated

The solution is elementary: 1. g7 ♜h7 2. g8 ♗ mate.

The appearing self-mate problems did not get broad circulation. Here there are only three of them.

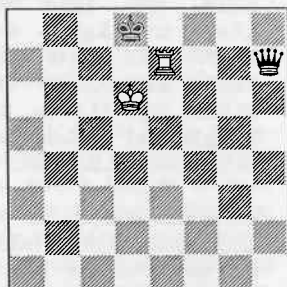
21) Black gives self-mate in 8. ♗g8 is "new"

Solution: 1... ♗e6 2. ♜c7 ♗f5 3. ♜c6 ♗e4 4. ♜c7 ♗d3 5. ♜c6 ♗c4 6. ♜c7 ♗b5 7. ♜c8 ♗c6 8. ♜c7 ♗b7 9. axb7 mate.

A condition that "♗g8 is new" signifies that this queen is a promoted pawn, but in its turn, it

also means, that the black and white pawns, contrary to the rules of play, both go upwards. In this collection there are a few positions with such bizarre condition.

The next problem is an example of the paradoxical condition.

22) Mate in 2 exactly. ♗e7 has also a power of a bishop

Solution: 1. ♗e6 (zugzwang) 1... ♗g6(8) 2. ♗g8 mate.

Van der Linde speculated that the modern Queen's move was developed from the union of the powers of rook and bishop that is exemplified here. On the contrary Murray attached no importance to this position. I think that here we see a free treatment of the rules of chess what was typical for mediaeval Europe and much later led to the reform of a game.

Now we make a summary of our research.

Comparing the ways of development chess composition in the East and in the West we arrived at the conclusion that they very far differ one from another. All happened according to the well-known word of R. Kipling

that East is East, West is West, and never the twains shall meet. In the East practical play and composition were developing in parallel and a long time they kept steps with each other. Only when shatranj has already passed a peak of its development, and the composers began to look for new ideas, a first step was made away from practical play when the conditional mansubat appeared. As a rule the Muslim composer was an artist with a skillful hand, he presented chess as an art, and big majority of the mansubat were works of art. Finally, it is important to mention, that in the East the rules of a game, in the whole, during about five centuries remained without changes. When shatranj entered Western Europe, people adopted it as a

game for a stake, but having got acquainted with a new game they discovered that to play for a stake it is too slow and not convenient for settling money accounts with three ways to win. Because of it the rules of the game were changed, only one way to win, mate, was left. Simultaneously the translators of the Oriental chess manuscripts started to adopt the mansubat to the new European rules, and the problems appeared with a new condition: mate in the definite number of moves. It signified a birth of the problem composition in the modern sense of this word. Free treatment of the rules of chess, which arised in Europe, led to an appearance of the new conditions even contradicting to the rules. As a consequence the self-mate and

fairy-chess problems appeared. It is possible to say, that from the very beginning the chess composition in Europe drifted away from practical play. I suppose that the majority of the people interested in problems were scholars, lecturers, clergymen. All of them were in need of food for thought. As a rule, it was forbidden for such people to play in public places, and they met in their own narrow circles. Because at that time people usually played for a stake, they started to solve problems for a stake too. And simultaneously so named 'wager-problems' appeared with main idea to cheat an opponent and to win the stake. With full right we can say that the European collections of the problems became the source of income to gamblers.

J.Vandiest
original
dedicated to
IGM Yuri Averbakh

White wins

1.♔d1+! ♚c3! (1...♚c1 2.♞c2 1st mate; 1...♚e1 2.♞g1+ ♚d2 3.♞f2+ ♚d3 4.♔c2+ ♚c4 5.♞c5 2nd mate; 1...♚e3 2.♞g1+! ♚f4 3.♞xg4+ , etc.; 1...♚d3 2.♞g3+ ♚e4 3.♔c2+ ♚d4 4.♞d3+ ♚e5 5.♞d6 3rd mate, or 2...♚d4 3.♞xg4+ ♚c3 (3...♚e3 4.♞f3+; 3...♚e5 4.♞xg5+) 4.♞f3+ ♚c4 5.♞d5+ ♚b4 6.♞c5+ 4th mate) 2.♞g3+! ♚c4! (2...♚d4 3.♞xg4+ ♚e5 4.♞xg5+ ♚e6 5.♔b3 5th mate) 3.♞xg4+! (3.♞b3+? ♚d4 4.♞d5+ ♚e3 hence the ♔g4, preventing 5.♞f3+) 3...♞d4 4.♞e6+ ♚c3 (4...♚d3 5.♔e2+) 5.♞b3+ ♚d2

6.♞c2+ ♚e3 (6...♚e1 7.♞e2 6th mate) 7.♞e2+ ♚f4 8.♞g4+ ♚e5 9.♞xg5+ ♚e4 (9...♚e6 10.♔b3+) 10.♞g4+ ♚e3 (10...♚e5 11.♞g7+ ♚e4 12.♔c2+ ♚e3 13.♞g1+, capturing b♞) 11.♞f3+ ♚d2 12.♞e2+ ♚c3 13.♞c2+ ♚b4 14.♞b3+ ♚a5 15.♞b5, 7th mate.

Savouring ♔a8!

By Julien Vandiest

Speaking of pieces which bring about the final outcome in a study by operating from corner squares, Alain Pallier writes in his latest *EBUR*-article (June 2000): 'The use of these squares has always fascinated me'.

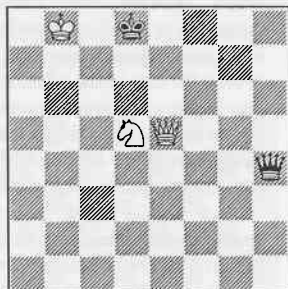
Well, that fascination is equally mine, especially so when Kings are involved. Aiming at zugzwang by means of a cornered piece; gaining space while apparently losing time; and, most of all, practising abstruse oppositional play: all these subtle manoeuvres in handling the pieces strongly appeal to my love of 'hidden' beauty. They illustrate what perhaps may be called the geometrical laws of the chessboard. While it seems impossible to formulate these laws accurately and convincingly, we expect every composer who is no longer a novice to have developed a working-knowledge of them. And then it must be said that, in this respect, Pallier's 'chosen ones' (mainly miniatures) provide us with the most useful edges and gim-

micks. Amidst the usual flotsam and jetsam we are accustomed to by so many dull concoctions disguised as serious studies, Pallier's favourites are as refreshing as they are ingenious. Apart from offering the aesthetic pleasure the solver is entitled to, they exhibit charming didactic value.

So one starts wondering why composing a little anthology of this kind has not favourably been thought of before. What has kept the gens compositoria (myself included) so long away from these rewarding fields of research? (But perhaps one should not risk answering such embarrassing questions).

Anyway, I would care to add, as a sign of esteem, another remarkable item to the Mr. Pallier's collection. Remarkable, because it exhibits, in its purest form, corner-triangulation in a maliutka. Avowedly assisted by his computer, IGM John Nunn has come up with this maliutka:

John Nunn
Ceskoslovensky Sach 1991

Win

If Black had to play, he would lose at once, so White goes 'triangle' by playing **1.♔b7! ♖h7+** (What else?) **2.♔a8!!** (And here we are) **2...♖h4** (2...♖d7? **3.♖g5+**, and the black lady will be forked) **3.♔b8! ♖h7** (Lest **4.♖e7** mate) **4.♖d6+**, and Black may resign (**4...♖d7** **5.♖b6+ ♔e8** **6.♔f6+**). This is ♔a8-ing at its purest, but all of Mr. Pallier's exemplifying studies are equally beneficial to the reader's insight.

Lezers schrijven

(door Harold van der Heijden)

Ignace Vandecasteele laat (weliswaar telefonisch) weten dat het de bedoeling was dat zijn correctie van de studie van Prigoenof (zie *EBUR* no.2, pagina 20) op diagram had

gemoeten. Mijn ongeziene reactie dat dit vermoedelijk vanwege ruimtegebrek een ingreep van de editor was, logenstrafte zich door het gapende diagram-gat

rechtsonder op diezelfde pagina. Mijn excuses aan Ignace!

Met toch al het schaamrood op de kaken blijkt uw hoofdredacteur zich ook nog, vermoedelijk

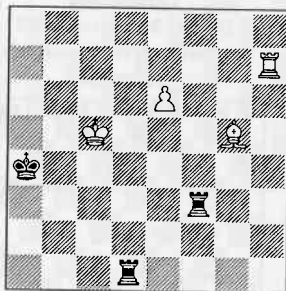
met een al te dierste "copy- en paste-actie", een gedeelte van de tekstuele weergave van de lezing van John Beasley te hebben verwijderd. Op pagina 9 van de vorige *EBUR* treft u in de tweede kolom het inderdaad wel zeer exotische woord "trébuchet" aan. Precies voor/achter dat woord moet de volgende tekst worden ingepast: Under modern rules this is a draw (Black patrols b8-c8-d8 ready to meet White's eventual ♖xc5 by ...♗c7), but under the old Arabic rules a player could win by capturing his opponent's last man and leaving him with just a king. Under these rules, White wins by 1.♔g2 ♗b7 2.♔f3 ♗a6/♗b6 (if 2...♗c6 3.♗e4 ♗d6 then 4.♔f5 will turn Black's position, so Black's only hope is to counterattack) 3.♗e4 ♗a5 4.♗e5! (4.♗d5 ♗b4 and it is Black who will win) 4...♗a4! (Black also temporizes - 4...♗b4 5.♗d5 and wins) 5.♗d6! (5.♗d5 still loses) 5...♗b4 (no choice now) 6.♗d5 and wins. We may notice that the "trébuchet"..... Ook mijn excuses aan John die in zijn E-mail (!) nog beleefd opmerkt dat dit fragment niet het meest belangwekkende onderdeel van zijn lezing was.

Harold van der Heijden laat me (ook al niet schriftelijk) weten dat in de studie van Pogosjants in *EBUR*/4 1992 (f5e8) de zet 1...♗f8 ook faalt op 2.♗xd5!

Datzelfde ARVES-lid informeert ons dat een oude studie van Kok, die sinds jaar en dag als incorrect bekend staat, ooit

gered zou zijn, maar zijns inziens toch incorrect is.

Th. Kok
Residentiebode 6-1-1934

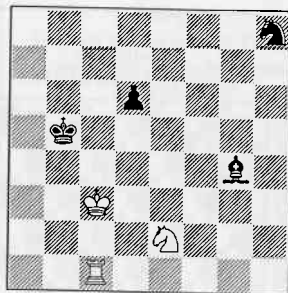

Wit wint

1.♔c4 ♗a3 2.♗h2 ♗a4 3.e7 ♗e1 4.♗e3! en 4...♗fxe3 5.e8♗+ ♗xe8 6.♗a2 mate, of 4...♗xe3 5.♗a2+ ♗a3 6.e8♗+ en wint. Er was twijfel gerezen over de zet 2...♗a1, met als bedoeld vervolg: 3.e7 ♗e1 4.e8♗ ♗xe8 5.♗c1+ ♗a4 6.♗a2+ ♗a3 7.♗xa3 mat. Echter zwart speelt natuurlijk 4...♗c3+! 5.♗xc3 ♗xe8 met remise. In een artikel in het Amerikaanse blad *The Chess Review* van December 1936 (!) laat ene S.S.C weten dat hier 3.♗e2! zou winnen. Maar ik denk dat zwart na 3...♗b3! 4.e7 ♗b4+! 5.♗c5 ♗b8 remise maakt!

Verder trof ik recentelijk in *Shakhmaty v SSSR* 1965, no. 7 nog nieuws aan over de studie van Wijnans:

A.Wijnans
1/2e prijs Tijdschrift KNSB
1938

Wit wint

Zoals o.m. in de vorige *EBUR* nog besproken (zie pagina 2) was de fraaie oplossing: 1.♗d4+! ♗c5 2.♗g1 ♗d7 3.♗g7 ♗a4 4.♗a7 ♗d1 5.♗a5+! ♗b6 6.♗a1 ♗g4 7.♗g1 ♗d7 8.♗g7 ♗a4 9.♗b4 ♗d1 10.♗g1 ♗h5 11.♗h1, maar had Campioli gewezen op 4.♗e6+! 5.♗d8 en 6.♗g8.

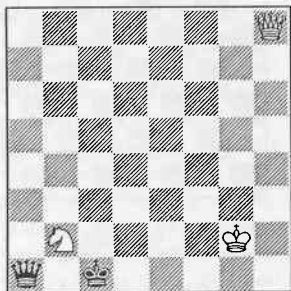
In *Shakhmaty v SSSR* werden geheel andere duals gemeld!: 5.♗e6+! ♗d5 6.♗f8, maar ook 5.♗a1! ♗g4 6.♗a5+ ♗b6 7.♗g5 ♗d1 8.♗g7 ♗a5 9.♗f5 ♗f3 10.♗xd6 ♗b6 11.♗g8 ♗c6 12.♗f5 ♗f7 13.♗d4+, en in de hoofdvariant ook nog 10.♗d7! en 10...♗g4 11.♗xd6+ ♗c7 12.♗h6 ♗f7 13.♗h7, of 10...d5 11.♗h7 ♗g6 12.♗h6 wint. Hier help geen kanteling meer aan!

Marco Campioli laat weten dat de studie van Pospisil in de vorige *EBUR* (pagina 22, nummer 7) incorrect is: ook 1.e4 wint. Ik stel als correctie voor om de witte koning op c3 te plaatsen.

Manke Maljutkas (4)

door Ignace Vandecasteele

I.Galoesjko
Birnov Memorial 1985

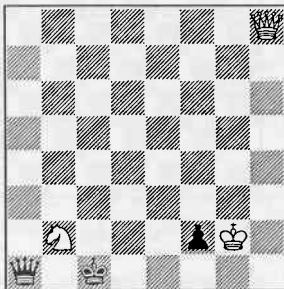
1) Wit wint

Dit werkje van I.Galoesjko met de bedoeling om de witte dame vanuit veld h8 **trapsgewijs** neer te laten dalen tot veld d4, is tweemaal nevenoplosbaar. Men zie:

Na 1.♔d3+ ♚b1 2.♚h1+ ♚a2 3.♔b4+ ♚b2 4.♚h8+ ♚b1 5.♚h7+ ♚b2 6.♚g7+ ♚b1 7.♚g6+ ♚b2 8.♚f6+ ♚b1 speelt de auteur 9.♚f5+. Maar 9.♚f1+! wint sneller: 9...♚b2 10.♔d3+ ♚a2 11.♚f7+! ♚b1 12.♚b3+, of hier 11...♚a3 12.♚a7+. Ook na 9.♚f5+ ♚b2 10.♚e5+ ♚b1 11.♚e4+ is 11.♚e1+! korter: 11...♚b2 12.♔d3+ ♚a2 13.♚e6+ ♚b1 14.♚b3+, etc.

Correctie: Voeg aan de oorspronkelijke stelling een zwart pionnetje toe op f2:

I.Galoesjko
Birnov Memorial 1985
correctie: I.Vandecasteele
origineel

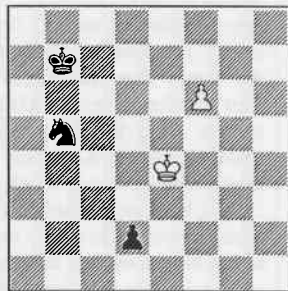

2) Wit wint

Hierdoor zijn nu beide nevenoplossingen weggewerkt en is het correcte oplossingsverloop als volgt: 1.♔d3+ ♚b1 2.♚h1+ ♚a2 3.♔b4+ ♚b2 4.♚h8+ ♚b1 5.♚h7+ ♚b2 6.♚g7+ ♚b1 7.♚g6+ ♚b2 8.♚f6+ ♚b1 9.♚f5+ ♚b2 10.♚e5+ ♚b1 11.♚e4+ ♚b2 12.♚d4+ ♚b1 13.♚d1+ ♚b2 14.♔d3+ ♚a2 15.♚a4+ ♚b1 16.♚b3+ ♚b2 17.♚xb2 mat. Dit is wat de componist beoogde.

In een artikel in *EBUR*: "Prima la Bellezza" draagt **Julien Vandiest** een remisestudie op aan Harold van der Heijden:

J.Vandiest
EBUR 2000

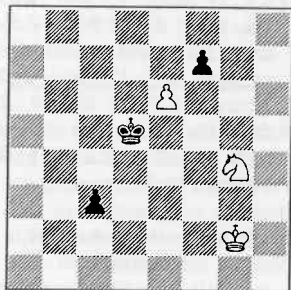

3) Remise

Deze maljutka, naar een eerste prijs van Kolpakov en Seryozhkin is echter nevenoplosbaar, daar Julien de functie van de zwarte pion uit hun studie (♚g2, ♚a7, ♔f2; ♚e2, ♚c1, h6 =) niet heeft begrepen. Na 1.♚a6+ ♚e3 2.♚xh6+? is het inderdaad remise, maar dit is het ook na 1.♚a6+ ♚e3 2.♚d3+ ♚f4 3.♚f3+? ♚g5 4.♔e4+ ♚g6 5.♚f6+ ♚h7, want nu is de zet 6.♔g5+ verhinderd door deze pion. Wit kan enkel winnen door de knappe zet 3.♚g6!! te spelen. Bij Vandiest echter wint zwart: 1.f7 d1 ♚ 2.f8 ♚ ♚e2+ 3.♔d5 ♔c7+ 4.♔d6 ♚e6+ 5.♔c5 en nu niet 5...♚b3?, maar 5...♚c6+! 6.♔b4 ♔d5+ 7.♔b3 ♚c3+ 8.♔a2 ♔b4+ 9.♔b1 ♚b3+ 10.♔c1 ♚c2 mat.

Correctie: Draai de studie van Julien om, verwissel de kleuren en voeg een zwart pionnetje toe op f7. Er ontstaat nu een nieuwe en correcte winststudie:

I.Vandecasteele
origineel

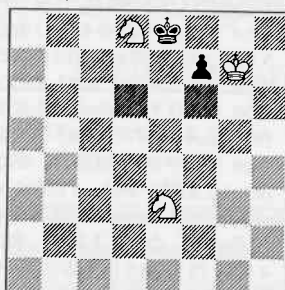

4) Wit wint

1.e7! (Het verleidelijke 1.exf7? faalt: 1...c2 2.f8♖ c1♚ =, of hier 2.♗e3+ ♗e6 3.f8♖ c1♚ =) 1...c2 2.e8♖ (2.♗e3+? ♗d6 3.e8♖ c1♚ =) 2...c1♚ 3.♖d7+ ♗e4 4.♗f2+ ♗e3 5.♖d3+ ♗f4 6.♖f3+! ♗g5 7.♗e4+ ♗g6 8.♖f6+ ♗h7 (8...♗h5 9.♗g3+ ♗g4 10.♖f5+ ♗h4 11.♖h5 mat) 9.♗g5+ ♗g8 10.♖xf7+ en mat op de volgende zet.

Om af te sluiten nog een juweeltje:

G.Slepjan
1e prijs Selivanov-30 JT 1997

5) Wit wint

Met 1.♗c6 f5 2.♗g8!! f4 3.♗g4 ♗d7 4.♗ce5+ ♗e6 5.♗f3 ♗f5 6.♗f2 als korte, maar schitterende oplossing. Wit wint omdat hij de toegang van de z♗ tot h1 versperd heeft. Edoch, na 1.♗c6 f5 wint ook 2.♗d5! ♗d7 (2...f4 3.♗f6 mat) 3.♗d4 f4 4.♗f6+ ♗d6 5.♗f3 ♗c5 en bijvoorbeeld 6.♗e4+ ♗c4 7.♗f2, of ook 6.♗g4 ♗d5 7.♗f2. De beginstelling is eenvoudig te corrigeren door de w♗ te verplaatsen naar g8, en als tweede zet 2.♗g7!! te spelen. Maar juist dat 'weglopen' van de zwarte pion door de witte Koning is zo ver-

rassend mooi in de studie van Slepjan. Daarom koos ik voor de onderstaande verbetering:

G.Slepjan
1e prijs Selivanov-30 JT 1997
correctie: I.Vandecasteele
EG 136 2000

6) Wit wint

1.♗c6 f5 2.♗g7!! Hier faalt nu 2.♗d5? op 2...f4! 3.♗f6+ ♗f7! (Maar niet 3...♗f8? wegens 4.♗h7+ en bijvoorbeeld 4...♗g8 5.♗g6! f2 6.♗e7+ ♗h8 7.♗f6 f2 8.♗f7 f1♚ 9.♗g6 mat. Just in time) 2...f4 3.♗g4 (dreigt mat) 3...♗d7 4.♗ce5+ ♗e6 5.♗f3 ♗f5 6.♗f2, en het precieze kleinood is hersteld. Gelukkig!

ARVES-10 JT: Definitieve Uitslag

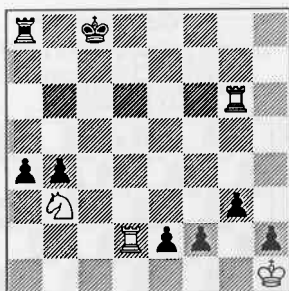
door Harold van der Heijden

Zoals in de vorige *EBUR* (pagina 26) al min of meer voorspeld, zijn er nog wat wijzigingen doorgevoerd in de uitslag van ons jubileum-toernooi. Samilo corrigeerde zijn studie door de zaak om te draaien en er een winststudie van te maken (in feite is dus de gevonden weer-

legging nu onderdeel van de oplossing). De scheidsrechter, Emilian Dobrescu, accepteerde deze correctie. Ook vond hij het inderdaad terecht om de studie van Kalandadze op te waarderen gezien het feit dat een door mij gemelde dual in de hoofdvariant in eerste instantie leidde tot een

kortere oplossing (met verlies van een thematische taakwisseling), maar die dual bleek niet correct. Hier voor de duidelijkheid de gehele ranglijst. Pas-talka wint ook de prijs voor de beste studie van een beginnend componist.

I.Bondar (Wit-Rusland) 1e eervolle vermelding

1) Remise

1. ♖g8+ ♘c7 2. ♖g7+ ♘b6
3. ♖g6+ ♘b5 4. ♖g5+ ♘c4
5. ♖g4+ ♘xb3 6. ♖xg3+ ♘c4
7. ♖c2+! ♘d4 8. ♖d2+ ♘e4
9. ♖xe2+ ♘f4 10. ♖xf2+! ♘xg3
11. ♖f8! ♖a5! (11... ♖xf8 pat)
12. ♖f5! b3 13. ♖xa5 b2 14. ♖b5
a3 15. ♖xb2! axb2 pat.

M.Pastalka (Oekraïne) correctie 2/3e eervolle vermelding

2) Wit wint

1. ♖xa6! (1. ♖d5? ♘c6 2. ♖e6
axb4 3. ♖xb4+ ♘b6 4. ♖d3 ♘a5
5. ♖b2 ♘b4 6. ♖xf6 ♘b3 7. ♖e5
♘xb2 =; 1. ♖e6? axb4 2. ♖d4
♘b6 3. ♖b3 f5 4. ♖e6 f4 5. ♖d5
f3 6. ♖c4 f2 7. ♖d2 a5 8. ♖d4
♘c6 9. ♖e3 b3! 10. ♖xf2 ♘c5,
of 10. ♖d3 ♘c5 11. ♖xb3+
♘b4) 1... ♖xb4 2. ♖c5+!
(2. ♖xb4? ♘b6 3. ♖d3 ♘a5
4. ♖b2 f5 5. ♖e6 f4 6. ♖d5 f3 =)
2... ♖b6 (2... ♖c6 3. ♖b3 f5
4. ♖e6 f4 5. ♖e5 f3 6. ♖d4 f2
7. ♖d2 +-) 3. ♖b3 f5 4. ♖e6 f4
5. ♖d5 f3 6. ♖c4 f2 7. ♖d2 ♘a5
8. ♖b3 ♘b6 9. ♖xb4 ♘a6 10. a5
♘a7 11. ♖b5 ♘b7 12. a6+ ♘a7
13. ♖a5 ♘b8 14. ♖b6 ♘a8
15. ♖f1 ♘b8 16. ♖e3 ♘a8
17. ♖d5 f1 ♖ 18. ♖c7+ ♘b8
19. a7+ ♘c8 20. a8 ♖+ wint, bij-
voorbeeld 20... ♖d7 21. ♖e8+
♘d6 22. ♖e6 mat.

V.Kalandadze (Georgie) 2/3e eervolle vermelding

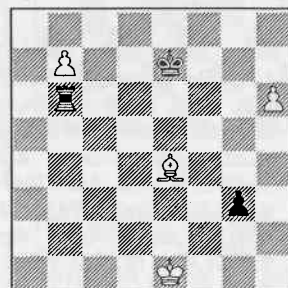

3) Wit wint

1. ♖b3+ ♘c6! 2. ♖a5+ ♘c5
3. ♖e7+ ♘d4! 4. ♖c6+ ♘e4!

5. ♖c2+ ♘d5! 6. ♖b4+ ♘d4!
7. ♖c5+! (7. ♖f6+? ♘e3 8. ♖d5+
♘f3 9. ♖d1+ ♘e4 10. ♖c3+ ♘e3
11. ♖g5+ ♘f2 12. ♖e4+ ♘g2)
7... ♖xc5 8. ♖d3+ ♘d4 9. ♖f2
♘c3 10. ♖e4+! ♘d4 11. ♖g3
♘c3 12. ♖e2+ (12. ♖e4? h1 ♖)
12... ♖c4 13. ♖e4 en wint.

V.Samilo (Oekraïne) correctie speciale eervolle vermelding

4) Wit wint

1. h7 g2 2. ♖xg2 ♖e6+ 3. ♖d2!
(3. ♖f2? ♖f6+ 4. ♖g3 ♖f8 5. ♖g4
♖f6!) 3... ♖d6+ 4. ♖c3 ♖d8
5. ♖c4!, en 5... ♖d6 6. ♖d5 ♖h8
7. b8 ♖+ ♖xb8 8. ♖g8 wint, of
5... ♖f6 6. ♖h3 ♖b8 7. h8 ♖+
♖xh8 8. ♖c8 wint.

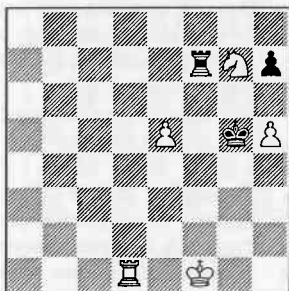
Met dank aan Wouter Mees,
Emilian Dobrescu, de prijswin-
naars en alle andere deelnemers
(wiens studies uiteraard bij
deze, eventueel na correctie,
weer beschikbaar zijn voor een
ander toernooi).

EBUR 2000 Originals 3

door Harm Benak & Harold van der Heijden

Ik heb slechts 2 reacties op de opgaves van de vorige aflevering gekregen. Maar voordat we daar op ingaan gaan we eerst kijken naar oplossingen zoals ze door de componisten bedoeld zijn.

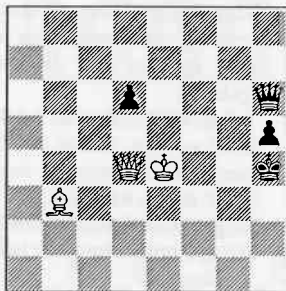
Peter Gyarmati & Pal Benko (Hongarije/USA)

004) Wit wint

1.♖e2 ♖h6 (1...♜xg7 2.♜g1+ ♖h6 3.♜xg7 +-) 2.♜e6 (2...♜g1? ♜f2+ 3.♖e3 ♜f3+ 4.♖e4 ♜f4+ 5.♖d5 ♜d4+ 6.♖e6 ♜d6+ 7.♖f5 ♜f6+ eeuwige schaak of pat: 8.♖e4 ♜f4+ 9.♖d5 ♜d4+ 10.♖xd4) 2...♜f5 3.♜d6! (3...♜d5? ♜xe5+ 4.♜xe5 pat) 3...♜xe5+ 4.♖f3 ♜d5 (4...♖xh5 5.♖f4 ♜a5 6.♜g7+ ♖h4 7.♜h6+ ♜h5 8.♜xh5 mat) 5.♜c6 (5...♜xd5? pat) 5...♜a5 6.♖g4 (6.♜f4+? ♖g5) en wint.

Julien Vandiest & Ignace Vandecasteele (Belgie)

005) Wit wint

1.♖f3+! (1.♖f5+? ♖h3! 2.♖d3+ ♖h4! 3.♖e4+ ♖g3!), en nu:

A) 1...♖g5 2.♖e3+! (Zuiver tijdverlies is 2.♖f4+? ♖g6 3.♖e4+ (3...♖xd6+? ♖h7 4.♖c2+ ♖g7 5.♖e7+ ♖h8 6.♖e4 h4! 7.♖f7 h3 8.♖d5 ♖g7 9.♖e8+ ♖h7 10.♖e4+ ♖h6 11.♖e6+ ♖g5 12.♖f5+ ♖h6 13.♖xh3+ ♖g5 14.♖f5+ ♖h6 15.♖d3 ♖g8! 16.♖f6+, zoals in de verleiding verderop) 3...♖g5 4.♖d5+ ♖h4 5.♖e4+ ♖g5 6.♖e3+, enz. Een even onnodige omweg is 2.♖d5+? ♖h4 3.♖e4+ ♖g5 4.♖e3+, enz.) 2...♖g6 3.♖e7! ♖h8! (Menzie: 3...d5 of 3...♖f5? 4.♖c2 mat, 3...h4 4.♖c2+ ♖h5 5.♖f7+ ♖g5 6.♖f5 mat, 3...♖g5 4.♖c2+ ♖h6 5.♖h7 mat, 3...♖g7 4.♖c2+ ♖h6 5.♖xd6+ ♖g5 6.♖f4 mat, 3...♖d2(c1) 4.♖f7+ ♖h7 (of 4...♖f5 5.♖e6+ ♖g5 6.♖g6+ ♖h4 7.♖g3 mat) 5.♖e8+! ♖g8 (best)

6.♖f7+ ♖h8 7.♖f6+, mat in 4) 4.♖f7+! (En niet het voor de hand liggende 4.♖c2+? ♖h6 5.♖xd6+ (5.♖e6+? ♖g7 6.♖e7+ ♖h6 7.♖xd6+ is alweer tijdverlies) 5...♖g7, en nu kan wit dadelijk de pion opruimen of dat uitstellen. Dus 6.♖c5+ ♖g8 7.♖b3+ ♖h7 8.♖xh5+ ♖g7 9.♖e5+ ♖h7 10.♖c2+ ♖g8 11.♖e8+ ♖g7 12.♖e7+ ♖h6 13.♖d3 ♖g8! 14.♖f6+ ♖h5 15.♖f2 (Of 15.♖e2 ♖g6! 16.♖f4+ ♖h6 =) 15...♖g3+! 16.♖xg3, pat, 6.♖d3 h4! 7.♖e7+ ♖h6 8.♖xh4+ ♖g7 9.♖e7+ ♖h6 10.♖f7 (10.♖e3?, speculerend op zetdwang, 10...♖e5+! 10.♖xe5 pat) 10...♖g7 11.♖f5 ♖g8! 12.♖f6+ ♖h5, enz.) 4...♖h7 (Of 4...♖h6 5.♖e6+; Niet 4...♖f5 5.♖e6+, mat in 2) 5.♖e4+ ♖g7 6.♖d4+ ♖h7 7.♖g6+ ♖g8 8.♖d5+ ♖g7 9.♖f7+ ♖h6 10.♖d3! ♖g7 (10...♖a8+ 11.♖e3, uit) 11.♖f4+ ♖g5 12.♖f8+ ♖g7 13.♖xd6+ ♖g5 14.♖f4 mat, of:

B) 1...♖h3 2.♖f7! ♖g5 (2...♖h2 3.♖f2+, of 2...h4 3.♖g4+, of ook nog 2...d5 3.♖e5 h4 4.♖e6+, of eindelijk 2...♖c1 3.♖e6+ ♖h2 4.♖h4+, mat in 2) 3.♖e6+ ♖h2 4.♖xd6+ ♖g1 5.♖d1+ ♖h2 6.♖c2+! ♖g1 7.♖f5! ♖h1 (7...♖g7(8) 8.♖f2+ ♖h1 9.♖e4! en mat volgt) 8.♖e4! h4 (8...♖f6+ 9.♖g3+ 9.♖f2 h3 (9...♖g3+ 10.♖e2+) 10.♖e2+ ♖g2 11.♖xg2+ hxg2 12.♖h4+ ♖g1 13.♖f3 ♖f1 14.♖f2 mat.

Nikolaj Kralin & Alain Pal-
lier
(Rusland/Frankrijk)

006) Wit wint

1.a6! (Niet 1.♖b8+? ♖e8
2.♗xe8+ ♗xe8 3.a6 ♗g8 —,
of 1.♗xa2? ♖e8! 2.♗f7+
(2.♗d5? ♗g8 3.♗xg6+ ♗xg6)
2...♗xf7 3.♗xf7 ♗xf7!, en:
4.a6 ♗g8! 5.♗c2 ♗e6! 6.♗xe3
♗e7 7.♗f5+ gxf5 8.a7 ♗e6 —,
of 4.♗c2 ♗e6! (4...♗g8?
5.♗d4!) 5.♗d4+ Kd(e)5 6.a6
♗xd4 7.a7 ♗g8 8.a8♗ ♗e6
mat) 1...♖e8! (Dreigt ♖c8 mat;
1...♗g8? 2.♗xg6+ ♗g7
3.♗xg8+ ♗xg8 4.♗xe7+)
2.♗f7+! (2.♗d5? ♗g8!
3.♗xg6+ ♗xg6 4.♗d8+ ♗g7
5.♗d7+ ♗f7 6.♗d4+, of
5.♗xc7+ ♗f7 6.♗e5+ en wit
heeft niet meer dan remise)
2...♗xf7 3.♗xf7 ♗g8!
(3...♗xf7 4.a7 ♗g8 5.a8♗!
(5.a8♗? ♗e7 6.♗xg8 pat)
5...♗g7 6.♗e8! ♗d5 7.♗xe3
♗xc6 8.♗xg3 +—) 4.♗d8!
(4.a7? ♗xf7 5.a8♗+ ♗e7
6.♖c8 ♗e6+ 7.♗xe6+ ♗xe6),
en nu:
A) 4...♗e7 (4...♗d5 5.a7 ♗e4
6.♗e6+! ♗f7 7.♗d4) 5.a7
♗xd8 6.a8♗+!! (6.a8♗+? ♗e7
7.♗xg8 pat) 6...♗- 7.♗xg8
wint, of
B) 4...♗g7 5.a7 ♗h7! 6.a8♗!!
(6.a8♗/♗? ♗e6+ 7.♗xe6 pat,

6.♗b3? ♗xb3 7.a8♗ ♗c2
8.♖c8 ♗f5+; 6.♗c2? ♗b3
7.a8♗ ♗xc2) 6...♗d5 7.♗b7!
♗e4 8.♗c8 wint.

Een hele klus, vooral nr.5 is een hele lap. Daarom petje af voor Erik Izaks, die voor alle drie de studies een oplossing inleverde. Voor studie 4 kwam hij met de volgende oplossing (door mij sterk ingekort voor de duidelijkheid);

1.♗e2 ♗h6 2.♗e6 ♗f5 3.♗d5
♗xh5 en wint. Helaas zag Erik hier 3.♗xe5+! over het hoofd. Maar omdat hij bijna alle belangrijke varianten gezien had (en ook opgeschreven!), ken ik 2 punten toe.

Erik Izaks meende ook een nevenoplossing gevonden te hebben in studie 5. Na 1.♗f5+ ♗h3! Speelde hij 2.♗d3+ ♗h4! 3.♗e4+ ♗g3! 4.♗e1+ ♗h3 (4...♗f3 5.♗d5 mat; ...♗g2 5.♗d5+ ♗h2/3 6.♗h1+ ♗g3 7.♗g2+ ♗h4 8.♗h2 mat; 4...♗h2 5.♗f2+ ♗h3 6.♗e6! en wint) 5.♗f1+ ♗g3 (na 5...♗h2/4 6.♗f2+ ♗h3 7.♗e6! is het uit) 6.♗g1 ♗h3 7.♗e6! ♗d2! 8.♗d7! d5 9.♗e6 d4 10.♗d7 d3 11.♗e6 ♗h6 12.♗f2! wint. Maar na 8...♗h4! komt wit niet verder. Dezelfde zet redt zwart ook nog op de 10e zet (i.p.v. 10...d3?) en op de 11e zet (i.p.v. 11...♗h6??).

Ik dacht dat dit alles over studie 5 al heel origineel was, maar dat was nog niets vergeleken met de oplossing van Jaap de Boer die ik op studie 6 binnenkreeg. Leest U maar mee; "Met excuses aan Kralin en Pallier: hun compositie 006 mag naar de letter een eindspelstudie

zijn, maar ik vind dat hij naar de geest niet is omdat er liefst 23 stukken in voorkomen.

Bovendien is de stelling lelijk. Het is ook geen gewoon probleem met 'Mat in N zetten', maar wat dan wel? Ik heb nagegaan of er een retrograde-probleem bij de stelling kan horen, en mijn conclusie is dat dit inderdaad kan. Dan moet het onderschrift van de stelling luiden:

Stelling na de 30ste zet van zwart.

Op welk veld is ♖a1 geslagen? De vraag is in deze vorm omdat er veel zetverwisselingen mogelijk zijn, zodat het zetverloop niet eenduidig is.

Het antwoord op de vraag is: ♖a1 is op e4 geslagen."

Vervolgens leverde Jaap het hiervoor benodigde bewijs aan. Dat zal ik hier niet weergeven, omdat het al snel een a4-tje in beslag neemt, en verder eigenlijk ook teveel buiten het bestek van deze rubriek valt. Maar als U geïnteresseerd bent kunt U altijd naar Jaap of ondergetekende schrijven.

Ik kreeg van Erik Izaks ook een oplossing, en die luidde als volgt: 1.a6 ♖c8 2.♗f7+ ♗xf7 3.♗xf7 ♗xf7 4.a7 ♗g8 5.a8♗! ♗g7 6.♗e8 ♗d5 7.♗xe3 ♗xc6 8.♗xg3 ♗xg3 9.♗xg3 en wit wint.

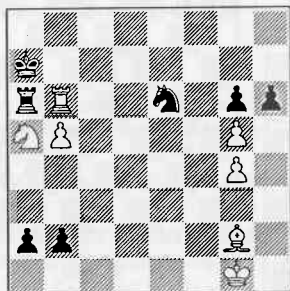
Het zal duidelijk zijn dat Erik er met zijn oplossing (heel) dicht bij zit. Hij heeft het pat en mat gezien, maar miste jammer genoeg het beste zwarte tegenspel (3...♗g8!). Tja, wat doe je daar nou mee? Toch maar streng zijn, maar één punt.

Dat levert na 1 ronde de volgende ladderstand op:

E.Izaks 3,0 punten
M.Van Herck 0,5 punten
Hoe komt Marcel aan die 0,5 punten? Lees de vorige aflevering!

Dan de nieuwe opgaves voor de volgende keer:

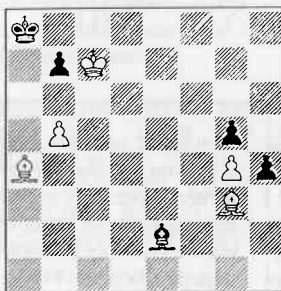
Michael Roxlau (Duitsland)

007) Wit wint

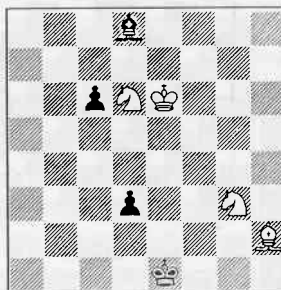
Michael is een componist die tot voor enige jaren nog volledig onbekend was, maar zich inmiddels heeft ontpopt tot een van de meest actieve componisten bij onze oosterburen. Zijn studies karakteriseren zich door langdurige en ietwat ingewikkelde gevechten. Dat geldt ook voor deze studie.

Bert van der Marel (Groningen)

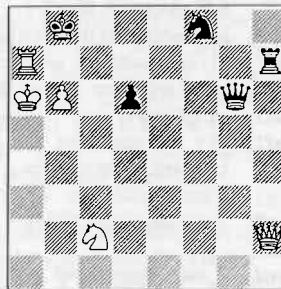
008) Wit wint

Bert van der Marel (Groningen)

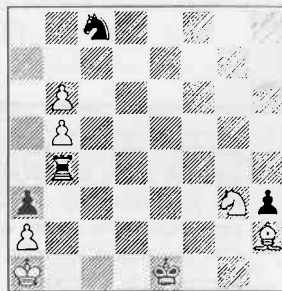
009) Wit wint

Bert van der Marel (Groningen)

010) Wit wint

Bert van der Marel (Groningen)

011) Wit wint

Tot ons niet geringe genoeg kunnen wij u ook een nieuwe Nederlandse componist voorstellen. Bert, natuurlijk ARVES-lid, schrijft dat hij sinds een aantal jaren bezig is met het maken van studies. Zover wij weten debuteert hij hier, met maar liefst vier studies dus! Bij studie 8) vermeldt hij: "Cola Kreek", bij 9) "gemaakt onder een birambi-boom", 10) draagt hij op aan L.Mitrofanov en 11) heeft hij "gemaakt tussen de kolibris".

Oplossingen of (als U echt wilt scoren) weerleggingen kunt U sturen naar:

H.Benak
Kamperfoeliezoom 50
2353 RS Leiderdorp
benak@tip.nl

Nieuwe studies zijn ook zeer welkom. Die s.v.p. opsturen naar Harold van der Heijden (zie colofon).

Veel plezier bij het oplossen, en vergeet de tijdlimiet van 1 december niet!

♔h1!!

by Alain Pallier

Just few weeks after completing my ♔a8 article for *EBUR* (see the june issue, pp. 21-23), I came across the award of the '75° aniversario' tourney, celebrating three composers from Argentina, A.Foguelman, Z.Caputto and O.Carlsso and published in *Finales ... y Temas*, issue 15, june 2000.

My eyes were quickly attracted by the following study :

S. Tkachenko
commendation

'75 aniversario ty'1998-2000

1) Win

1.♔h1! (and not 1.bxa8♔? ♔xe4 +-) 1...♔xh1 2.bxa8♔ ♔f2 3.♔h1! ♔xh1 (3...♔xg5 4.a8♔ ♔xh1 5.♔f8! ♔a5 6.♔b4 +-) 4.a8♔ ♔g3 5.♔h1! ♔xh1 (5...♔xg5 6.♔xh2 ♔f5 [6...♔e4 7.a7 ♔a5 8.♔xc7 g3 9.♔xb6 +-] 7.♔g2 +-) 6.a7 ♔xg5 7.c5! (7.a8♔?? is premature: 7...♔a5! 8.♔xh1 g3 and Black wins!) 8.a8♔+ ♔a5 9.♔c6! ♔a3 10.♔b5! and mate on b1.

Well done, isn't it ? With this study, we see another use of a corner square. Prior studies have illustrated this recurrent tactical motive shown by P. Heuacker in a simpler form in 1937 :

P. Heuacker
Deutsche Schachblätter 1937

2) Win

1.♔g7 a2 2.♔xh8 ♔e1 3.♔a1! (3.♔b4? ♔e7! 4.♔g7 a1♔ 5.♔xa1 ♔xh7 =>) 3...♔xa1 4.h8♔ ♔b1! 5.♔a1!! (5.♔a8+? ♔h2) 5...♔xa1 6.h7 ♔e1 7.h8♔+ (with check) 7...♔g1 8.♔g8+ and 9.♔xa2 +-

Interesting but the sacrifices on a1 are made by two sorts of piece and there is only one ♔-sacrifice by.

(By the way, this fine study completely anticipates a prize-winner study by J. Fritz in *Svobodne Slovo* 1961).

I also remembered a study by french composer Frédéric Lazard, a little known study, posthumously published, in which

sacrifices are motivated by a different reason :

F. Lazard
L'Echiquier de France 1958

3) Win

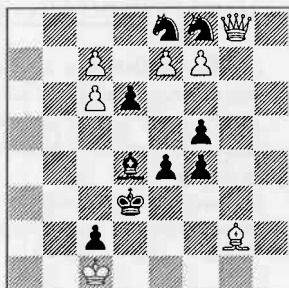
1.♔h8+! ♔xh8 2.axb8♔+ ♔h7 3.♔h8+! ♔xh8 4.b8♔+! ♔h7 5.♔h8+ ♔xh8 6.♔b8+ ♔h7 7.♔h8+! ♔xh8 8.♔b8+ ♔h7 9.♔h8+ ♔g6 10.♔g8+ ♔h7 (10...♔f5 11.♔xg3 ♔h1+ 12.♔xg2 ♔b1 13.e7 ♔b8 14.♔f3+ and 15.♔f8 +-) 11.♔xg3 ♔h1+ 12.♔xg2 ♔xa1 13.e7 +- (4.bxa8♔? and Black now draws by playing 13...♔a8, making use of another corner square!)

Sacrifices on h8 (three by white queens and one by a white rook) allow White to eliminate Black mating threats on ♔g1, thanks to ♔a1, supporting the last white man checking on h8.

Searching for other such studies, I discovered three interesting ones by soviet composers :

S. Belokon

4.hm Rubinstein MT 1967-68

4) Win

Here also, mate is threatened (and compare position of b4 in 3 and 4!).

1. ♖f1+! ♜c3 2. ♖h8! ♙xh8
3. exf8 ♜d4 4. ♖h8! ♙xh8
5. fxe8 ♜d4 6. ♖h8! ♙xh8
7. c8 ♜d4 8. ♖h8! ♙xh8 9. c7
♜b3 10. ♙c4+ and White wins.
This time, sacrificing Queens on h8 pin (four times!) ♙d4, forcing the capture and winning one tempo (for c6 pawn) each time by attacking the bishop on h8. Note also that, thanks to the initial check, the threat of promoting with check on 10th move wins one more tempo (9... ♙d4 10. c8 ♖+).

D. Gurgendz

.c Chervony Girk 1978

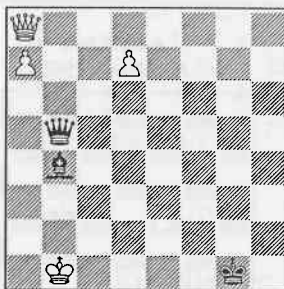
5) Win

Of course, white pawns formation seems unaesthetic... but it will prove efficient.

1. ♖h8! ♙xh8 2. d8 ♖ ♙c3
3. ♖h8! ♙xh8 4. c8 ♖ ♙c3
5. ♖h3+! ♜g1 (5... ♙xh3
6. ♙f2+ and 7. ♙d1) 6. ♖h8!
♙xh8 7. a8 ♖ ♙d4 (7... ♙c3
8. ♖a7+ ♙xh1 9. ♖e3) 8. ♖a7
+-

More recently, Alexander Manyakhin showed our motive in ♖+♙ vs ♖ studies:

A. Manyakhin

2nd Prize Sovetskoe Zaurale
19856) Black to move, White
draws

1... ♙a3+ 2. ♜c2! ♖c4+ 3. ♙d2
♙c1+ 4. ♙d1 ♙f4 (with the
threats 5... ♖c1+ and 5... ♖c3+)
5. ♖h1+!! (and not 5. ♖g2+?
♙xg2 6. a8 ♖+ ♙f2 -+)
5... ♙xh1 6. a8 ♖+ ♜g1
7. ♖h1+!! ♙xh1 8. d8 ♖ ♜g1
and now 9. ♖b6+ ♙f1
10. ♖f2+!! ♙xf2 stalemate.

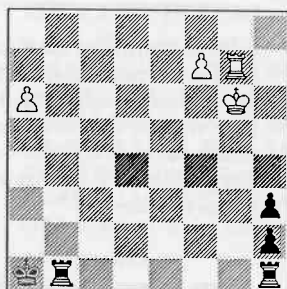
Yes, only two sacrifices on h1 in this draw study but don't forget that it is a miniature. 12 years later, the same composer made use of the same scheme in a win study with (unsuccessful) black sacrifices on h8 (3rd prize, *Bul-*

letin Problemistic 25 years JT, 1997).

Is there more to say about corner squares? Yes, indeed. Next time, I'll write about ♙-journeys from a corner square to another one.

PS. Harold found a study by a famous georgian duo in which the theme is shown by both sides:

D. Gurgendz V. Kalandadze

2nd hm *The Problemist*
1978-79

7) Win

1. f8 ♖ ♙hg1+ 2. ♙h7 (2. ♙h6?
♙b6+ 3. ♙h7 h1 ♖ 4. ♖a3+ ♙b1
5. ♖d3+ ♙a2 6. ♖c4+ ♙b3)
2... ♙xg7+ 3. ♙xg7! ♙g1+
4. ♙h8 h1 ♖ 5. a7 ♖a8! 6. ♖xa8
h2 7. ♖h1!! ♙xh1 8. a8 ♖+ +.

ARVES studieoploskampioenschap 2000

door Harold van der Heijden

De jaarlijkse oploswedstrijd vindt dit jaar plaats op zaterdag **25 november** vanaf ongeveer **11 uur** in ons vertrouwde vergaderlokaal "Delftstede" te Delft, Phoenixstraat 66, 2611 AM Delft, 015-2135571.

Delftstede ligt naast de spoorlijn op loopafstand van het NS-station Delft, er is parkeergelegenheid.

De herkomst van de studies is dit keer zeer bijzonder. Veel meer details (behalve dat Rob Ber-

tholee en Harold van der Heijden dit keer de wedstrijd zullen leiden) geven we niet. Daarvoor moet u naar de wedstrijd komen!

U kunt alvast oefenen op de originele studies in dit nummer.

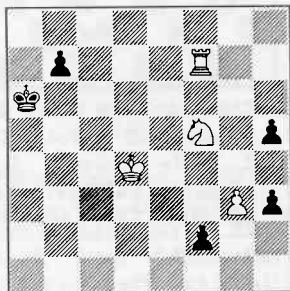
Leuk mits correct

door Harold van der Heijden

In het kaartenarchief van Macek vond ik een paar mooie studies die ik u niet wil onthouden. Het is de vraag of deze ooit ergens anders dan in de originele bron zijn gepubliceerd, maar ze verdienen een beter lot!

J.Gunst

2.hm *Suomen Shakki* 1950

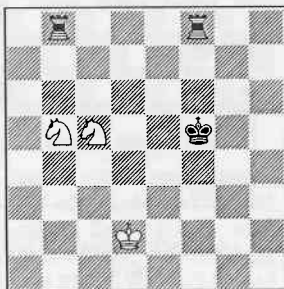

1) Wit wint

1. ♖f6+ met twee mooie echo-varianten:

1... ♗a7 2. ♕d6 h2 3. ♕b5+ ♗b8
4. ♖f8 mat, of 1... b6 2. ♕d6 h2
3. ♖xf2 h1 ♖ 4. ♖a2 mat.

A.Dall'Ava
Problemas 1962

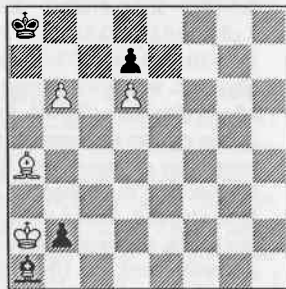

2) Remise

1. ♕d4+ ♗g4 2. ♕d7 en twee gelijksoortige varianten:

2... ♖b2+ 3. ♗c3 ♖ff2 4. ♕e5+ ♗g3 5. ♕d3 met remise, of
2... ♖f2+ 3. ♗c3 ♖bb2 4. ♕e5+ ♗g3 5. ♕d3 met dezelfde truuik. De echo zit 'm hier natuurlijk niet zo zeer in de twee varianten, maar in dat hoppige paard dat zowel op d7 als d3 beide torens belaagd. Wie vindt dit nou niet geweldig?

A.Dall'Ava
L'Italia Scacchistica 1962

3) Wit wint

1. ♕c6+! (Deze verrassende zet heeft vooral de bedoeling de z♗ van het veld b7 af te houden: 1. ♕xd7? ♗b7 2. ♕h3 ♗xb6) 1... ♗b8 (1... dxc6 kan natuurlijk niet vanwege 2. ♗b1 en de d-pion loopt door) 2. ♗b1 ♗c8 3. ♕xd7+ ♗b7 4. ♕h3 (of andere lopezetten tussen e6 en h3) 4... ♗xb6 en de mooie slotpointe 5. ♕g2 en wint.

Ook een paar recentere studies
trokken mijn aandacht:

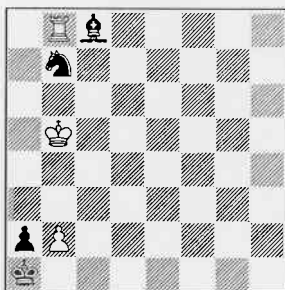
E.Dvizov
2.p Zvezda 1992

4) Wit wint

1. ♖xe6 h1♖+ 2. ♜b6! ♜b7+!
3. ♜xb7 ♜h1+ 4. ♜c6! ♜d5!
5. ♜b6! ♜e6! 6. ♜b5 ♜d7!
7. ♜c5! ♜c7! 8. ♜d5! ♜b7!
9. ♜d6! Mooie mallemlolen!

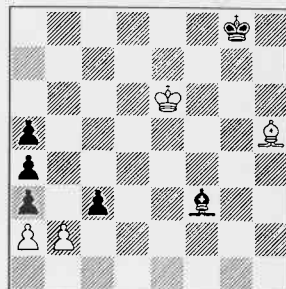
A.Maksimovskikh &
V.Supletsov
Shakhmaty v SSSR 1987

5) Remise

1. ♜b6 (1. ♜xc8? ♜d6+)
1... ♜a5! (1... ♜b1 2. ♜a8 a1 ♜
3. ♜xa1+ ♜xa1 4. ♜c7 met re-
mise, of 1... ♜d6 2. ♜c7 ♜b7
3. ♜xd6 ♜b1 4. ♜e8) 2. ♜xa5
♜b1 3. ♜b3! a1♖+ 4. ♜a3
♜xb2 5. ♜b3! ♜xb3 pat!

E.Melnichenko
Schach 1999

6) Remise

1. ♜f7+! en twee echo-varianten:
1... ♜g7 2. bxc3 ♜d1 3. ♜e7
♜b3 4. ♜e6 ♜g6 5. ♜d6 ♜f6
6. ♜d5 ♜f5 7. ♜c5 ♜e5 8. ♜c4
♜e4 9. ♜b5 ♜e3 10. ♜xa5 ♜d2
11. ♜b4 ♜c2 12. ♜xa3, of
1... ♜f8 2. bxc3 ♜d1 3. ♜f6 ♜b3
4. ♜e6 ♜e8 5. ♜e5 ♜e7 6. ♜d5
♜d7 7. ♜d4 ♜d6 8. ♜c4 ♜c6
9. ♜d3 ♜c5 10. axb3 a2 11. b4+
axb4 12. cxb4+ ♜xb4 13. ♜xa2

Aankondiging

door Hans Buijs, sekretaris

De najaarsvergadering van ARVES vindt plaats
op 7 oktober 2000, evenals vorig jaar in Antwer-
pen.

Het lokaal is ook ditmaal: De nieuwe Zurenborger
Dageraadplaats 4 2018 Antwerpen (bij station
Antwerpen-Berchem) tel. 00-32-3-2710773.

De zaal is open om 11.00 uur, de ledenvergadering
begint om 11.15 uur. Om 14.00 Zal Hans
Bouwmeester een voordracht houden over
Schaakstudies van Grote Meesters. Aansluitend is
er gelegenheid tot het tonen van eigen werk of
favorieten.

Agenda

- 1 Opening
- 2 Notulen van 27 mei 2000 (zie EBUR van juni
2000, p. 4)
- 3 Ingekomen stukken en mededelingen
- 4 Beleid
- 5 Begroting
- 6 Bestuursverkiezing (zie EBUR van juni 2000,
p. 3)
- 7 Rondvraag
- 8 Sluiting

In EBUR no. 3 van September 1999 treft u op
pagina 24 een routbeschrijving en op pagina 25
een kaartje van een gedeelte van Antwerpen aan.

Inhoudsopgave 12e jaargang nummer 3

	pag
Redactioneel	1
A theoretical endgame	2
Alweer die Dames!	3
First steps in development of chess composition	6
Savouring ♖a8!	14
Lezers schrijven	14
Manke Maljutka's (4)	16
ARVES-10 JT: Definitieve Uitslag	17
EBUR 2000 Originals 3	19
♔h1!!	22
ARVES oploskampioenschap 2000	24
Leuk mits correct	24
Aankondiging	25

ISSN 1386-5404